Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…мнай 1921 оной …абриин 21-һээ гарана | № 199 (14219) | 1973 оной августын 24, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ—ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

РЕПОРТАЖ

ДЭРЭЙ 00 ОННО

…РАНАЙ үшөө һаял гара… …байхада. Гүндэ тосхоной …кузоваараа дүүрэтэр …ашаһан автомашина… …гаа гүйлдэжэ эхилнэ. …һаань һураггүй дээ… …тар хабтагай нэмэжэ, …болгоһон кузов соогоо …шотор ашаад ябаха… …итай харгыда тэ… …эршэнэ аа гү гэхээр …юм. Ногоогоо си… …хэн соо түргэн буул… …мэ машинанууд һөөр… …мэдүүлэн, тооһо …гүйлгэлдэнэ. Хар… …газарта бууҗа үр… …хэбэртэй.

…арихал аргатай трак… …нануудаа хуу силос …табяад байнабди. …үдэр бүри 650—700 …силос даранабди. Иигэжэ …гүйдэмнай аргагүй. …аяар 19 мянган …силос дараха ёһотойбди. …хуряалгын эхилтэр ша… …ехэнхи силосээ нү… …байхын тула ша… …оролдонобди. Юуб …таряа хуряалгын эхил… …хи комбайн, жатка, …нануудай тиишэ …юм, — гэжэ Яруу… …хозой директорэй ор… …Ч-Д. Д. Балданов хэлэ…

…эдэ хура бороотой …үбһэ сабшалга, хуряал… …ника олоор табиха, …ехэтэйгээр хүдэлгэхэ …байһан дээрэһээнь …хүтэлбэрилэгшэд …гаа гэнгүй, силос да… …үргэн далайсатайгаар …эхилээ һэн.

…хозой дүрбэдэхи отделе… …түрүүшын үдэрһөө …түхэлэй жаткатай та… …байн силостэ дара… …дагдаһан шэниисэ. …ногоон ургасые …хадажа эхилээ юм. …комбайнуудай урга… …шаад баал болгоходонь, …хойноһоо силосэй ур… …хуряадаг 9 комбайн …баалнуудыень сүг… …хэршэжэ үгэхэдэнь,

автомашинанууд, тэргэтэй тракторнууд тэрэниие таһалгаряагүй зөөнэ.

— Силосэй ургамалнуудые гүрүүн иигэжэ амяарлан хадаад, һүүлдэнь баалыень суглуулжа сохиходо юугээрэ һайн бэ? — гээд асуухада, совхозой главна агроном Б. Жамбалов иигэжэ хэлэнэ:

— Силосэй комбайн хүндэлөөшөө 2,6 метр абасатай, харин ЖБН-6 жаткатай комбайн аяар зургаан метр үргэн абасатай ха юм. Тиихэдээ тарянай комбайнаар ногоо сабшахада һураггүй ехэ газарай ургаса унагаагдана, Удаань баалыень суглуулжа сохиходо хүнгэн, газар хорооcотойшье боложо үгэнэ.

Силосэй ургамал сабшажа, хуряажа байһан газарта ерэхэдэмнай, үндэр үдхэн шэниисэ, ешмээнэй холисо ногоон ургаса соо табан комбайн орошонхой зэлэ татан ябажа, бүхы таряалангые зурууд зурууд баалнуудаар хээлэжэ байба. Тэдэнэй хойноһоо ДТ-75 тракторнуудта шэрүүлһэн галуунай хүзүүндэл тохигор ута хоолойтой силосэй комбайнууд баал суглуулан, хажуугаарнь зэргэлээд ябаһан автомашинанууд, тэргэтэй тракторнуудай хоорбо руу хэршэһэн ногоое гоожуулна. Ногоогоор кузоваа дүүргэгэһэн машинанууд силос дарадаг газар тээшэ субажал, хооһорһон машинанууд тэндэһээ ерэжэл байна. Тэдэнэй дунда айхабтар ехэ тэргэтэй К-700 түхэлэй трактор харагдана.

— Силос даралга дээрэ хүдэлжэ байһан хүн бүхэн ямаршье ажал хэжэ байгаа һаа, бэе бэеэ һаатуулхагүй, даабаряа заабол дүүргэхые оролдоно. Ногоо амяарлан хададаг комбайнернууд А. Пехов, В. Яковлев, баал суглуулжа абадаг комбайнернууд В. Бадмаев, А. Балаганский, К. Мурзин, жолоошон В. Ампилов, К-700 тракторай эзэн Н. Пляскин болон бусад илангаяа һайнаар хүдэлнэ. Манай отделенидэ үдэр бүри 160—170 тонно силос дарагдана,— гэжэ дүрбэдэхи отделениие эрхилэгшэ В. Т. Зиновьев хөөрэнэ.

Яруунын совхозой бүхы дүрбэн отделенидэ силос даралга түлэг дундаа. һүүлэй мэдээгээр, 7 мянган тонно шэмэтэ тэжээл бэлэдхэгдээ. Тэрэнэйнь тэн хахадыень дүрөэдэхи отделениинхид дараа.

Силос даралгатай адли ажахын бүхы бригада, звенонуудта үбһэ сабшалга, хуряалга эршэмтэй шангаар ябуулагдана. Даб дээрэ совхоз дотор 9 мянган центнер үбһэн һурилэгдөөд байнхай. Илангаяа хоёрдохи отделениинхид (эрхилэгшэнь А. Эрдынеев) бултанһаа ехэ үбһэ абаа. Эдэнэр 3,5 мянган центнер үбһэ һурилэнхэй.

Ондоогоор хэлэбэл, һүүлэй хэдэн сэлмэг үдэрнүүдтэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри хараа байса урагшатай түргэн ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Силосэй ургамалнуудые һайнаар гээлтэгүйгөөр хуряаха хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана. Мүнөө комбайнертай хамта арадай хиналтын постын түрүүлэгшэ Ч-Д. Балданов (дундань), аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ А. Дымчиков гэгшэд хуряалгын шанар шалгажа байна. 2. Хадагдаһан баал суглуулгада техникэ олон хүдэлдэг.

М. НАМЖИЛОВ.
Авторай фото.

Шалгалта юу харуулааб?

ҺҮРИНҮҮД БОДОНО, ТЕЭД...

Загарайн аймагай ажахынуудта тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри түлэг дундаа. Мүнөө ажахы бүхэн энэ шухала хүдэлмэриингөө захада гараха гэжэ оролдоно. Юуб гэхэдэ, таряа хуряалга газаа орожо ерээ ха юм. Иигээд лэ энэ хоёр яаралтай хүдэлмэри зэргэсэхэеэ байна. Ажалша хүнүүд амаралтаяашье мартажа, ургаса хуряалгана түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха хүсэлтэй. Энэ талаар аймагай ажахынуудта юун хэгдэнэб гэжэ тодорхойлон хаража үзэе.

Тэжээл бэлэдхэлгээрээ Эрхирэгэй совхоз түрүүлжэ ябана. Шалгалта хэһэн үдэртэ эндэ үбһэнэйнь хахад хубинь бэлэдхэгдээд байгаа. Ажалай эршэ үдэрһөө үдэртэ шангадана. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд — директор С. В. Сониевһаа эхилээд, бригадир хүрэтэрөө үглөө эртэһээ үдэшэ орой болотор амар заяа үзэнэгүй хэбэртэй. Хура бороо орожо, ажалдань ехэ һаад хүргэнэ. Ногооной хатажа ядажа байтар шииг унажа, дахин норгоожорхино. Үбһэн шанар муутайгаар абтана.

Энэ ушарта совхозой хүтэлбэрилэгшэд сенаж даража абаха гэжэ шиидэһэн байгаа. Үнгэрһэн неделиин урдахана сенаж дараха оньһожоруулагдамал тусхай звено байгуулагдаа. Энэ звено отделени бүхэндэ хүрэжэ, сенаж дараха даабаритай. Тэдэнэр тусхай графигай ёһоор ажаллана. Сабшагдаһан ногооной байһан газарта ошожо, тэрэниие сенаждa дарана. Тиигэжэ түрүүшын дүрбэн үдэртэ нэгэдэхи отделенидэ энэ звено 4 мянган центнер шахуу сенаж дараа. Шалгалта хэһэн үдэртэмнай энэ звено Хуушан Онохойн отделенидэ хүрөөд байгаа һэн. Энэ звеногой амжалта дэмы ерээ бэшэ. Звенодо эрхим механизаторнууд оронхой. Тракторна бригадын бригадир Рабдан Ринчинов энэ звеное хүтэлбэрилнэ. Тэндэ дүршэлтэй бэрхэ механизаторнууд В. Резванов, М. Солдатов, А. Козин, Д. Баданов, Д. Зоригтуев гэгшэд ажаллана.

Энэ совхоздо С. Базарсадаевай хүтэлбэри доро оньһожоруулагдамал үшөө нэгэ звено байгуулагдаа. Энэ звено үбһэ тюк болгон ябталха зорилготой. Тус звенодо зургаан пресс, үбһэ баал болгодог тракторай хэдэн тармуур үгтэнхэй. Энэ звеногой хүсөөр совхоздо бэлэдхэгдэһэн үбһэнэй хахад хубинь шахуу тюк болгогдоһон байна.

Тиигэжэ энэ совхоз тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү арга үргэнөөр хэрэглэнэ гээшэ. Энээниие А. Е. Шкворов эрхилэгшэтэй хоёрдохи отделенидэ хүрэхэдөө хаража болохо. Эндэ тэжээл бэлэдхэхэ ёһотой фабрика ажаллана гэхэдэ болоно. Нэгэ нүхэндэ сенаж даража байхада, хажуудань табяад метрэй газарта силос дарагдана. Элээнэй хажууда ногооной гурил гаргаха АВМ-0,4 агрегат гурбан халаанда хүдэлгэгдэнэ. Мүнөө энэ агрегат 60 гаран тонно витамин элбэгтэй ногооной гурил гаргаад байна. Иимэ ногооной гурилай халахагүйн тула саарһан амһарта соо хэгдэһэн гурил түрүүн минин һарабша доро байлгагдана. Сүүдхэ үнгэрхэлөөр лэ онһэй ёһоор, үшөө 967 гектар сабшалан, олон жэлэй таримал ногоо сабшагдаадүй байһаар. Мүнөө үедэ 9470 центнер үбһэн һүрилэгдэнхэй, теэд түсэбэй ёһоор 30 мянган центнер шахуу абтаха байна ха юм. Тиин түрүүшын мүр эндэ гаргагдаһаар бүхэли һара үнгэрөө бшуу.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо үбһэ хуряажа захалһаар мүн лэ һараһаа үнгэржэ байна. Шалгалта хэһэн үдэртэ эндэ абтаха үбһэнэйнь оройдоол 21,0 процентнь һүрилэгдөөд байна. Бодото байдалтайнь танилсаад үзэхэдэ, эндэ бии байгаа арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо оройдоо 492 гектар сабшагдаһан, тэрэнэйнь арайхан 291 гектарынь һүрилэгдэжэ абтанхай. Бэшэ 200 гектарайнь үбһэн шанараа алдажа хэбтэнэ. Ямар шалтагаан дээрэһээ үбһэ хуряалга иимэ ехэ гээгдэлдэ орооб гэхэдэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэд хура бороое урдаа баридаг. Зүгөөр яахадаа сенаж дарагданагүйб гэхэдэ, тэдэнэр хэлэхэ үгэеэ олохоёо болинхой. Юуб гэхэдэ, энэ колхоздо сенаж дарахада хэрэгтэй бүхы техникэ бии. Ногоое түргэнөөр хатааха машина абтанхай. Зүгөөр эдэ техникэ бүхэли һара соо хэрэглэгдээгүй байһаниинь харатай. Сенаж дараха траншейнүүд хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдээдүй. Миил 150 тонно иимэ тэжээл бэлэдхэхэ хуушан хоёр нүхэн бии. Тэрэншье хүсэд заһагдаадүй. Сенаж дарахада үргэлжэ сэлмэг үдэрнүүдшье хэрэгтэй бэшэ. Худоо һарабша доро абаашана. Гурбан үдэр үнгэрхэлөөр лэ тэрэниие шэгнэжэ, бүтүү складта хадагална.

— Иигэжэ нарилаагүйдэ аргагүй, — гэжэ совхозой директор С. Сониев мэдүүлбэ. — Юуб гэхэдэ, иимэ гурил эгээн һайн ногоогоор хэгдэнэ гээшэ. Хэрбээ тэрэнээ халаажа гутаагаа һаа, айхабтар ехэ хохидолдо орохо байна бшуубди. Хэды гаргашатайшье байгаа һаань, тэрэниие иимэ гурбан һарабша доро урид байлгаха гэжэ шиидээ һэмди. Эдэ һарабшанууд мүнөө жэлдэ баригдаа.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү арга хэрэглэхэ талаар гансахан Эрхирэгэй совхоз шалгарна бэшэ. Мүн иимэрхүү ажал Онохойн совхоздо хэгдэнэ. Тус ажахы мүнөө сенаж дараха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй. Тэдэнэр 500 центнер ногооной гурил гаргаад байна. Энэнь һайн. Зүгөөр энэ совхоз үбһэ бэлэдхэхэ талаар гээгдэжэ ябана. Совхозой главна агроном Ю. А. Жигалинай хэлэһэ-ра бороое урдаа барижа байнгүй, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгээ хурдадхаха саг ерээ гэжэ һанагдана.

Тэжээл бэлэдхэхэ зохид үе саг хүршэ XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи отделенидэ алдагдажа байна. Эндэхи Г. Масловай звено 1700 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй байбал, мүнөө тэрэнээ 660 центнертэ хүргөө. Үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо энэ звено оройдоо 60 гектар ногоо сабшаһан байна. Шалтагааниинь гэхэдэ, эндэ тракторнууд дуталдана. Үбһэ сабшадаг хоёр тракторынь хуряалгын үедэ һамшаагдана. Мүн косилкаяа орхижо, тармуур шагтагалха хэрэгтэ нилээд сагаа алдана.

— Хэрбээ эдэ хоёр косилкые һаадгүйгөөр хүдэлгөө һаа, үбһэ хуряалгын хүдэлмэри нилээд урагшатай ябаха һэн, — гэжэ звеное даагша Г. И. Маслов мэдүүлбэ.

Энэ звено аймагай центрһээ холо бэшэ ажаллана. Эдэнэртэ туһалхаяа аймагай предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшад ерэдэг. Теэд тэдэнэртэ барюулха хажуур, тармууршье байдаггүй.

«Гигант» колхоз бусад ажахынуудһаа үбһэ ехэ бэлэдхээшье һаа, тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү арга хэрэглэхэ талаар гээгдэжэ ябана. Мүнөө хүрэтэр эндэ нэгэшье центнер сенаж дарагдаагүй байһаар. Сенаждa хэрэглэгдэхэ һайн ногоотой сабшалан, таряаланшье бии, тэрэниие хэхэ машина, техникэшье хүсэд, теэд эмхидхэл дуталдана.

Мүнөө энэ колхоз силос даража захалаа. Теэд энэнь ямар силос болоно хаб? Тус колхоздо хүсэ ехэтэй Киселевой уһалууриин системэ бии гэжэ мэдээжэ. Эндэһээ уһалагдадаг 28 гектар газарта куузику һуулгаһан юм. Теэд тэрэнэй хойноһоо харууһалаагүй байжа, буртаг ногоон даражархёо. Мүнөө тэрэ буртаг ногоое сабшажа, силостэ даража байна бшуу. Гектар бүриһөө 45 центнер буртаг ногоон суглуулагдана гэжэ тэндэхид «омогорхожошье» магад. Харин тэндэһээнь хэды шэнээн куузику хуряагдаха байгаа гээшэб?

Аймагай сабшалан дээгүүр үбһэнэй һүринүүд олошоржол байна, теэд угаашье аали. һүүлэй мэдээгээр, энэ аймагай ажахынууд үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө оройдоо 35 процент дүүргэнхэй. Иимэ байдал партиин райкомой, аймтүйсэдкомой болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй һанааень зобоохо, яаруулха бээз гэжэ һанагдана.

Шалгалтада хабаадагшад: К. БАБУШКИН, арадай хиналтын областной комитедэй инспектор; Ч. МИТУПОВ, республикын Хүдөө ажахын министерствын ахалагша агроном; Э. ШАЛАЕВ, Буряадай совхозуудай нэгэдэлэй ахалагша агроном; А. ЕФРЕМОВ, «Правда Бурятии» газетын тусхай корреспондент; Б. ГЫЛЫКОВ, «Буряад үнэн» газетын тусхай корреспондент.

…спубликын колхоз, совхозуудта үбһэ, …жээлэй бэлэдхэгдэжэ байһан тухай

1973 оной августын 20-ной мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Сабшалангай таримал ногоо сабшагдаһаниинь			бэлэдхэгдэһэниинь		
		үбһэн	сенаж	силос (нёдондонойхиһоо)	ногооной гурил	нёбшаһатэ тэжээл (нёдондонойхиһоо)
…ажанай	22	14	12	257	16	21 дахин
…нтын	53	14	—	—	—	—
…үүрэй	35	18	109	82	31	102
…ын	32	14	12	224	69	104
…уунын	38	8	99	101	46	136
…гарайн	58	44	104	97	23	89
…аминай	60	34	124	144	—	19
…анскын	70	31	9	70	53	—
…эхэнгын	60	33	95	11 дахин	159	70
…рамхаанай	31	19	58	13 дахин	20	161
…агтын	28	17	28	78	19	31
…ар-Шэбэрэй	32	20	82	3,2 дахин	46	17
…ын	50	32	—	—	—	—
…байкалиин	47	34	14	102	—	—
…йто-Байгалай	29	14	—	—	—	—
…нэнгын	33	23	24	299	29	80
…хэнэй	64	44	94	73	70	161
…аан-Үдын	30	17	210	110	42	85
…оринн	38	27	33	29	16	99,9
Республика бүхыдөө	41	22	68	100,7	43	90

Эндэ толилогдоһон мэдээнүүд дээрэһээ харахада, республикын колхоз, совхозуудта үбһэ хуряалга гээгдэжэ ябаһан зандаа. Урда жэлэй энэ үеынхиһөө 67 мянга гаран гектар сабшалан, таримал ногоон багаар сабшагдаад, 50 мянгаад тонно үбһэн бага һүрилэгдөөд байна.

Энэ жэлдэ хура бороотой байһые һамбашалан, ажахынууд сенаж даража ороо. Тиигэжэ нёдондоной энэ үеынхиһөө 100 мянган центнер ехэ сенаж дарагдажа абтаа. Үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 6 мянга гаран центнер ехэ ногооной гурил гаргагдаа.

Үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри Түнхэнэй аймагай ажахынуудта урагшатайгаар ябуулагдана. Хура бороогой хэды һаад хүргэбэшье, аймагай колхоз, совхозууд үбһэ абаха түсэбөө бултанһаа үлүү дүүргэһэн байна. Нёдондонойхиһоо 2,5 дахин ехэ сенаж даража абаа. Урда жэлэйхиһээ ногооной гурил 100 центнер ехээр гаргаа. Эндэхи Саянай совхоз үбһэеэ сабшажа үглөө мүнөө дүүргэхэеэ байна. Тэдэнэр нёдондоной энэ үеынхиһөө ехэ үбһэ бэлэдхээ, 5.6 дахин ехэ сенаж дараа, 1,5 дахин ехэ ногооной гурил үйлэдбэрилһэн байна.

Тэжээл бэлэдхэлгэ мүн Захааминай аймагай ажахынуудта муу бэшээр эмхидхэгдэнэ. Тус аймагай колхоз, совхозууд үбһэ абаха түсэбөө 34 процентдэ хүргэжэ, нёдондонойхиһоо 5 мянгаад центнер ехэ сенаж даража, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Урда жэлэйхиһээ 44 процент ехэ силос дараһан, түрүүшынхеэ 135 центнер ногооной гурил гаргаһан байна. Үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгээр СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ, Далахайн совхозууд түрүүлжэ ябана.

Тиигэбэшье үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ талаар зарим аймагууд айхабтар ехэ гээгдэлдэ оронхой. Яруунын аймагай колхоз, совхозууд үбһэ хуряалгадаа ехээр хожомдожо ороод, аали нобшоор ябуулжа байна. Эдэнэр нёдондоной энэ үеынхиһээ хоёр дахин шахуу бага үбһэ абанхай. Сабшалан, таримал ногоноой аяар 62 процентнь сабшагдаагүй байһаар.

Мүн үбһэ хуряалга Зэдын, Баргажанай, Бэшүүрэй аймагуудта унжагайрба. Зэдын аймагай олонхи ажахынууд уһанай үертэ абтаагүйшье һаа, нёдондонойхиһоо гушаад мянган центнер үбһэ, 3 мянган центнер сенаж, мянгаад центнер силос бага бэлэдхээд байна. Илангаяа бирагүй байдал «Октябрьский», Борьёогой, Оёорой совхозуудта үзэгдэнэ. Эдэ совхозуудта нёдондонойхиһоо гурба дахин бага үбһэ, нилээд бага сенаж болон ногооной гурил бэлэдхэһэн байна.

Эдэ бүгэдэ ерэхэ үбэлжэлгэдэ ехэ тодхор хүргэхэ байһаниинь элитэ. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ табижа, үбһэшэдэй ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай туһаламжые дүүрэнээр хэрэглэхэ шухала.

ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТЕРСТВЭНҮҮДЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭНЭРЭЙ ЗҮБЛӨӨН

БЕРЛИН. (ТАСС). Белоруссиин ССР-эй НРБ-гэй, ВНР-эй, ГДР-эй, КНДР-эй, Кубын Республикын, МНР-эй, ПНР-эй, СРР-эй, СССР-эй, Украинын ССР-эй ба ЧССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствэнүүдэй хүтэлбэрилхы түлөөлэгшэдэй зүблөөн 1973 оной августын 20-һоо 22 хүрэтэр Берлиндэ болоо.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн болохоёо байгаа XXVIII сессиин асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэлбэ.

Тус зүблөөн хани, халуун оршон байдалда үнгэрөө.

ЗҮБЛЭХЭ ЗҮЙЛДЭ—МЕЛИОРАЦИИН АСУУДАЛ

СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствын; СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын коллегинүүдэй заседанинууд ойрын үдэрнүүдтэ болоһон байна. «Капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгые бүри ехэ ашаг үрэтэйгээр хэрэглэхэ ба үйлэдбэриин предприятинуудые ашаглалгада оруулалгын болзорнуудые хороохо тухай КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1972 оной) Пленумэй заабаринуудые дүүргэхын тула СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствын ябуулжа байгаа хүдэлмэри тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дүүргэхэ хэмжээнүүд зүбшэн хэлсэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй хүдөө ажахын министр Д. С. Полянский, СССР-эй мелиорациин ба уһанай ажахын министр Е. Е. Алексеевский, РСФСР-эй хүдөө ажахын министр Л. Я. Флорентьев, мелиорациин ба уһанай ажахын министрнүүд: Россин Федерациин — К. С. Корнев, Украинын ССР-эй — Н. А. Гаркуша, Белоруссиин ССР-эй В. Н. Павлючук, союзна ба республиканска министерствэнүүд болон албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа.

(ТАСС).

Мухар-Шэбэрэй аймагай „Искра“ колхозойхидой үүсхэлые дэмжэел

НЭГЭН ДУУГААР

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой комбайнернууд, трактористнар, шофернууд болон мэргэжэлтэдэй гаргаһан үүсхэлтэ уряа бэшэгтэй танилсаад байхадаа, Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд, шофёрнууд болон мэргэжэлтэд энэ үүсхэлыень нэгэн дуугаар дэмжэбэ.

Колхозой механизаторнуудай суглаанда хабаадагшад өөһэдынгөө арга боломжонуудые элирхэйлээд байхадаа, «Искрынхидтэ» харюу болгон, өөһэдынгөө бэелүүлхэ зорилго хараалба.

Онсолон хэлэбэл иимэ: жатка болон комбайнуудаа августын 20 болотор заһабарилжа дүүргэхээр шиидхээ. Энэ үдэр болотор орооһоной тоогууд, таряа сэбэрлэхэ машинанууд мүн лэ бэлэн болгогдохо гэлсээ һэн.

Таряанайнгаа 70 процентые амяарлан хуряаха зуураа, сабшалгаяа найман хоног соо, баал суглуулгаяа арбан хоног соо дүүргэхэ гэлсэбэ. Тиигэжэ таряа хуряалгын хүдэлмэриие 25 үдэр соо түгэсхөөд байхаар хараалагдана. Тиихэдээ ажалай бүтээсэ 120 процентээр дээшэлхэ зэргэтэй.

Ажалай нэгэ үдэр соо таряа хуряалгын агрегат бүхэн 25 гектар хүрэтэр баал болгон сабшажа, тиихэдэ 15 гектар хүрэтэр баал суглуулжа сохихо уялга абаа.

Энээнһээ гадна комбайнер бүхэн өөһэд өөһэдынгөө бэелүүлхэ уялгануудые абаа. Жэшээнь, таряа хуряалгаар 1972 оной аймагай чемпион Ринчин Цыбенович Ёндонов СК-4 комбайнаар 200 гектарай таряа сабшажа, 200 гектарайнь баал суглуулаад, 2400 центнерһээ бага бэшэ орооһо сохихоб гэжэ үгэеэ үгөө. Мүн залуу комбайнер Сергей Васильевич Шангин 300 гектарай баал суглуулжа, 3600 центнер орооһо сохижо абаха гэһэн уялга абаад байна.

Хэрбээ 1972 ондо колхоз бүхы дээрээ 7,2 центнер орооһо гектар бүриһөө абаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ адаг 10 центнер абаха аргатай.

Октябрь һара болотор һолоомоёо дууһан суглуулжа дүүргэхэ, 1.500 гектар газарта намарай паар хахалха, энэл һарын 20 болотор ерэхэ жэлэйнгээ хүрэнгын үрэһэ хэрэгтэй соонь сүм хааха гэһэн зорилго уялга соо табигдана.

Тиихэ зуураа, энэ жэлэй таряа хуряалгые түргөөр, шанар һайнтайгаар, гээлтэ үрилтэгүйгөөр дүүргэхын түлөө мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхыень аймагайнгаа бүхы механизаторнуудта хандаба.

Энэ хандалгыень КПСС-эй райкомой бюро халуунаар дэмжэә. Тиихэтэеэ хамта таряа хуряалгын хүдэлмэриие гуримтайгаар, хурдан түргэнөөр үнгэргэхын тула хэмжээ ябуулгануудые хараалхыень аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдые, партийна эхин организацинуудые уялгалба. Мүнөө аймагай колхоз, совхозуудта таряа хуряалгын бэлэдхэлдэ зорюулан механизаторнуудай суглаанууд боложо эхилээ.

Д. ДАШИЕВ,
«Ажалай туг» газетын редактор.

Научно-техническэ дэбжэлтын түлөө

НЭГЭ ДУРАДХАЛ ТУХАЙ

Һүүлэй үедэ урлан нарижуулагшад бүлэг, бригада болон хамтаржа, үйлэдбэриин шухала асуудал шиидхэдэг болоо. Мүн мүнөө үеын үйлэдбэриин орёо, хоорондоо холбоотой олон асуудал, ажал дүүргэхэ хэрэгтэй болоод байхада, али нэгэ хүн гансаараа түхеэрэлгэ зохёожо, тэрэнээ шалгажа шадахагүй бшуу.

Бүлэг урлан нарижуулагшадай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн аша туһатай нэгэ дурадхал тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. Энэнь алмалта, арьбалалта хэхэ хэрэгтэ зорюулагданхай. Харин тэрэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын тула олон хүнэй хабаадалга хэрэгтэй байдаг.

Урлан нарижуулагшадай дурадхалаар тусхай түхеэрэлгэ зохёохын, тэрэниие үйлэдбэридэ хэрэглэхын тула техническэ мэргэжэл, тусхай бэлэдхэл хэрэгтэй болоо. Тиигэжэ Улаан-Үдын авиазаводой нэгэ цехэй хэдэн инженер, технологууд хамтаржа, тусхай тоо бодолго, шэнжэлгэ хэһэн байна. Ахалагша технолог В. Парахин, технологууд А. Лежнин, В. Соколов, Н. Кутузов бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хээ.

Деталь шалгаха стендүүдтэ манометр тодхохо, тусхай түхеэрэлгэ хэхэдэ заводой олон цехүүд үнэтэ металл хэрэглэдэг. Иимэ нэгэ түхеэрэлгэдэ металл ехээр гаргашалхаһаа гадна, ӡүй дүршэлтэй, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэнэй 6 часай ажал хэрэгтэй бологшо һэн. Технологуудай бүлэг түхеэрэлгэ нэгэ бага ондоо, юрын болгохо дурадхал оруулаа. Энэ дурадхалынь, нэн түрүүн, юугээрээ шухалаб гэхэдэ, үнэтэ металл алмаха арга олгобо.

Урдань иимэ түхеэрэлгэ хэхэдэ үнэтэ 11.500 грамм металл хэрэглэгдэдэг байгаа. Тиихэдээ тэрэнэй алар 10.500 граммынь зородоһон боложо, миин һалагша бэлэй. Энэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэдэ, оройдоо 25 грамм үнэтэ металл, 400 грамм полистроль хэрэглэгдэхэ юм. Гаргашалагдадаг ажалые мүнгэн дээрэ тоолоходо, иимэ болоно. Урдань деталь бэлдэхэдэ 3 түхэриг 82 мүнгэтэ бологшо һэн. Мүнөө тэрэнэй үнэ сэн 71 мүнгэн болоо.

Иимэ түхеэрэлгэ бэлдэхын тула завод бүхыдөө 6.167 килограмм дюраль хэрэглэдэг һэн. Энэнь 7.390 түхэригэй байгаа. Мүнөө жэлдэ оройдоо 230 килограмм полистроль, 13 килограмм дюраль хэрэгтэй болоно, хамта дээрээ 448 түхэригэй гаргаша хэгдэнэ.

Тиихэтэй хамта ажалай гаргаша һураггүй бага болоо. Согсолон хэлэхэдэ, ганса энэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 9.258 түхэриг алмагдаһан байна.

Алмалта, арьбалалтын гурим наринаар сахиха эрилтын шангаар табигдаад байһан үедэ энэ дурадхал оруулагдаа. Теэд тэрэниие нэгэ хүн нэбтэрүүлжэ шадахагүй байба. Дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын тула шэнжэлгэ, тоо бодолго хэхэ хэрэгтэй болоо.

Бүлэгэй гэшүүд Владимир Парахин, Виктор Соколов эмхидхэлэй асуудал шиидхэһэн, чертёж захижа бэлдэһэн, экономическа шэнжэлгэ, туршалга хэһэн байна. Н. С. Кутузов пресс-форм бэлдэхэ бүхы ажал дүүргэбэ. Анатолий Лежнин туршалгын жэжэ бужа түхеэрэлгэ бэлдэбэ.

Олон урлан нарижуулагшад ами амяараа ажалладаг, үнэтэ дурадхал оруулдаг. Харин зарим техническэ асуудалнуудые хамтаараа зүбшэн хэлсэхэ, хамтын хүсөөр бэелүүлхэ хэрэгтэй болодог. Үйлэдбэриин орёо, ехэ болохотой хамта иимэ эрилтэ табигдана. Урлан нарижуулагшад эрилтын ёһоор ажалаа эмхидхэжэ, үйлэдбэриие оньһожоруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, алмалта, арьбалалта туйлаха олон асуудал шиидхэнэ.

Н. ФЕДОТОВ,
авиазаводой олон тиражтай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ЭРШЭ БАДАРГАН...

Манай Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозууд мал ажалай продуктнуудаар ниислэлэйнгээ ажалшадые хүсэд дүүрэн хангаха уялгатай байһаниинь элитэ. Ажахынуудай мал ажал дээрэ, илангаяа һү һаалиин фермэнүүд дээрэ залуушуулай олоороо хүдэлдэг һэн туладань комсомолой районно комитет залуу һаалишадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ асуудалда ехэхэн анхарал хандуулна.

Байгша оной эхеэр ВЛКСМ-эй райкомой бюро залуу һаалишадай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай тогтоол абаһан байна. Аймаг соомнай һү һаалиин комсомол-залуушуулай табан фермэ хүдэлжэ байгаа. Тиимэһээ тэдэнэй хоорондо мүрысөөнэй гурим баталагдаа бэлэй. Тэрэнэй ёһоор болоходо, жэлэй дүнгөөр мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн һү һаалиин фермын коллективтэ ВЛКСМ-эй райкомой Хүндэлэлэй грамота, 100 түхэригэй сэнтэй спортивна хэрэгсэлнүүдһээ бүридэһэн шан барюулагдахаар хараалагдаһан байгаа. Мүн һаалишадай дунда илагшадта баһал шагнал тогтоогдоһон байха юм.

Энэ тогтоолые бэелүүлэн, бултанай хэрэг болгохо, залуу һаалишадые мүрысөөндэ олоор хабаадуулха зорилготойгоор колхоз, совхозуудай залуу һаалишадай дунда ойлгууламжын, эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаа һэн. Комсомол-залуушуулай һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй хамтын суглаанууд зарлагдажа, тогтоол соо хэлэгдэһэн мүрысөөнэй гуримууд зүбшэгдөө. Тобшолон хэлэхэдэ, залуу һаалишадай дунда дэлгэрүүлхээр табигдаһан мүрысөөнэй эрилтэнүүдые тэдэнэр нэгэн дуугаар дэмжэжэ, коллективээрээ, тус тустаа социалис уялгануудые абажа, хоорондоо мүрысөөнэй договор баталһан байха юм. Тиихэ зуура хэлэһэндээ хүрэхын тула хэмжээ ябуулгануудые хараалаа бэлэй.

Манай аймагай колхоз болон совхозуудта хамта дээрээ зуугаад залуу һаалишад хүдэлдэг гээшэ. Тэдэнэр мүрысөөндэ бултадаа хабаадалсажа, яһала гэмгүй амжалтануудые туйлажа байна.

Социалис мүрысөөнэй гуримаар тогтоогдоһон болзорой ёһоор һаалишадай ажал хүдэлмэриин дүнгүүд ажахы бүхэндэ, аймаг соо һара, квартал бүридэ гаргагдажа, хэнэйнь түрүүлжэ, хэнэйнь гээгдэжэ ябаһаниинь элирнэ. Тиихэтээ хамта мүрысөөнэй ябасые олоной анхаралда соносхохо, хэблэлээр, ханын һонинуудаар дамжуулан харуулха хэрэг эмхидхэгдэнэ.

Залуу һаалишадай коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон «Маяк», «Дружба», «Коммунизм» колхозуудай малшад ажалай һайн үрэ дүн туйлана. Тиигэхэ ёһотойшье. Яахадааб гэхэдэ, тэндэхи комсомолой организацинууд партийна организациингаа хүтэлбэри доро эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна ха юм.

Харин тиихэдэ «Улаан Оронго» колхоздо, Ивалгын үйлэдбэри-туршалгын ажахыда энэ шухала хэрэг эмхидхэлгэ муугаар табигданхай гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ ушар гарана. Тэрэнһээл боложо, тэндэхи ажахынууд комсомол-залуушуулай һү һаалиин нэгэшье фермэгүй байһаар. Теэд тэндэ залуу малшад хомор гэжэ яажа хэлэжэ болохоб. Залуу һаалишад өөһэд хоорондоо, үетэн нүхэдтэеэ мүрысэжэ ажаллаа хадаа ямар ехэ урма зоригжолтойгоор хүдэлхэ байгааб. Тиимэһээ эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, түбхын түрүүндэ ВЛКСМ-эй комитедүүд саашадаа залуу һаалишадай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ бодото анхаралаа хандуулдаг болохо бэзэ гэжэ найдагдана.

Һү һаалгаар хахад жэлэй дүнгүүдые гаргаад байхада, аймагаймнай залуу һаалишад горитой амжалта туйлажа байһаниинь элирнэ.

Бидэ мүрысөөнэй дүн гаргахадаа гансал үйлэдбэриинь ажал хэрэгые баримта болгон хараада абана бэшэбди. Һаалишан бүхэнэй, һү һалиин фермын коллектив бүхэнэй ажабайдалдахи хубилалта, ниитын хүдэлмэридэ, политһуралсалда хабаадалга, шанар, ариг сэбэрые сахилга, мүн бусад юумэнүүд хараада абтана гээшэ. Тиигэхэ ёһотойшьебди. Мүнөө сагнай, эрилтэмнай ондоо болоо ха юм даа.

Хахад жэлэй дүнгөөр болоходо, фермэнүүдэй дунда «Маяк» колхозой комсомолой 50 жэлэй нэрэмжэтэ Десятниковай комсомол-залуушуулай һү һаалиин фермэ нэгэдэхи һуурида гараа һэн. Эндэ ажалыньшье, фермынь байдалшье эмхи гуримтай, малшадынь оролдосотой, эдэбхитэй, хүхюу зугаатайгаар хүдэлдэг юм. Эндэ хүдэлдэг һаалишад мүрысөөнэй гурим алишье талаарнь дүүргэһэн байгаа.

Хоёрдохи һуурида мүн лэ энэ колхозой Хандагатайн һү һаалиин фермын коллектив эзэлээ. Гурбадахи һуурида «Дружба» колхозой Пестеревэй фермэ гараба.

Һаалишадай дундаһаа «Маяк» колхозой Десятниковай, Хандагатайн фермынхид шалгараа һэн. Онсолон хэлэхэдэ, Елена Казанцева (үнеэн бүриһөө 1587 килограмм һү), Людмила Лаптева (1556 килограмм), Елизавета Болонева (1459 килограмм) гэгшэд түрүүшын гурбан һуурида гаранхай, саашадаашье ажалайнгаа эршые заашье һуладхахагүй эрилтэ урдаа табяад хүдэлжэ байнхай.

Мүн А. Черных, В. Голубева, С. Ковалева, П. Фёдорова, С. Иванова гэгшэдэй һайн ажал хэрэгые тэмдэглэмээр. Энэ залуу һаалишад мүн лэ тус тустаа 900—1000 килограмм һү үнеэн бүриһөө һаанхай.

Тээсгэн үнгэрһэн долоо һарын хүдэлмэриин дүн согсологдоо һэн. Тиихэдэ юумэн хуушан хэбээрээл эршэтэйгээр ябажа байгаа даа. Зүгөөр Людмила Лаптева, үнеэн бүриһөө 1776 килограмм һү һааһан байжа, Елена Казанцевагаа ахижа, тэрэнээ нэгэдэхи һуурияань түрээ.

Мүнөө хүхэ ногооной саг. Малай эдихэ юумэн элбэгшье, шэмэньшье буураагүй. Тиимэһээ юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ басагадайнгаа бэелүүлхээр абаһан социалис уялгануудаа лаб дүүргэжэ шадаха байһандань ехэтэ найданабди. Юундэб гэхэдэ, залуу зоной зориг ходо бадаранги байдаг, ажалдаа габшагайгаар хам ородог хүсэлэн түгэс ха юм даа. Амжалта хүсэнэбди, залуу һаалишадтаа.

Л. ПАВЛОВА,
ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Һамасу Аманеевна Дугарова 1938 онһоо хойшо Баунтын аймагай Амаладай сельскэ Соведэй «Рассвет» колхоздо һаалишанаар хүдэлнэ. Тэрэ колхозой түрүү һаалишан гэжэ суурхадаг. Энэ оной хахад жэлэй дүнгөөр харахада, Һамасу Аманеевна һаажа байһан хорин үнеэнэйнгээ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1200 килограмм һү һаагаа.

Зураг дээрэ: Баунтын аймагай түрүү һаалишан Һ. А. Дугарова.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фото.

КОММУНИСТЫН ДААДАГ ЗВЕНОДО

РЕПОРТАЖ

БҮРИ ҺАЯ бороон адхарһан байгаа һэн. Тиимэ хадань звеногой үбһэшэд отогтоол байгаа ёһотой гэжэ этигэһэн тула парткомой секретарь балай ехэ яараашьегүй бэлэй. Теэд хүрэжэ ерэн гэхэдэнь үбһэшэд булта сабшалан дээрээ үни гарашанхай байба.

— Таанад эндээ хоноо гээшэ гүт, —гэжэ парторг тракторист Гавриил Бурдуковскийда хандахадань, «Хэбтэһэн хүн хээли алдадаг, ябаһан хүн яһа зуудаг юм гүб даа» гэжэ харюусаад, пресс шагтагалһан трактораа тойрон, энэ тэрэ юумыень шэншэлээд үзэнэ.

Тармажа баал болгоһон үбһэн бороодо сохюулжа, үшөөл шиигээ табяагүй янзатай. Түргэдхэхэ хэрэгтэй. Наран шарахые хүлеэхын аргагүй. Басагад, бэреэдүүд һэлижэ эхилнэ.

—Иимэ зонтой хүдэлхэдэ баһа амар даа, юушье бүтээжэрхихэ байна,—гэжэ звеное даагша Филипп Сергеевич Помулев бахархана. — Эдэ эхэнэрнүүднай тулюуршаг хүнүүдтэ амар заяа үзүүлхэгүй, үйлэ мааниинь хэжэл һалаха. Харыт даа, эдэ Федора Георгиевна Бурдуковская, Елена Степанова, Ирина Иванова, Вера Пантелеймонова гэгшэдые. Иимэ хүнүүдэйл тулгамжаар колхознай барагтай байна бэшэ аал даа.

Филипп Сергеевич зүб хэлэнэ. Эдэнэр колхозойнгоо хэрэгэй түлөө унаһан малгайгаа абангүй хүдэлдэг зон. Бороо орао, үбһэн нойтон гэжэ хэлээд, ой руу һархяаг түүхэеэ эдэнэй арилшоо һаа, юун гэжэ хэлэхэбта. Харин эдэнэр тиихэ бэшэ. Энэ шүүдэр соо сабшалан дээрээ гараад лэ, хэхэ юумэеэ хэндэшье заалгангүй бүтээжэ байна ха юм.

—Зай Иван, трактораа хүдэлгэ, энээгээрээ түргэхэн баалнуудаа һэлеэдхие. Эй, Петькаа, юу тэндэ байнаш. Түргөөр мориёо тармууртаа оруулаадхи,—гэжэ байгаад лэ Филипп Сергеевич хүн бүхэндэ заабари үгөөдхинэ...

Энэ үглөөгүүр эдэ үбһэшэдтэ колхозой парткомой секретарь дэмы ерээгүй б... Ажахы соогоо үбһэ х... дээрэ эрхимлэжэ ябаһа... нодо дамжуулгын Ул... барюулхаяа хүрэжэ ер...

Августын түрүүшы... үдэрэй дүнгөөр нүхэр ... вой хүтэлбэрилдэг ү... звено аймаг соогоо бү... ехэ юумэ хэһэн байжа, ... эй райкомой ба аймг... мой дамжуулгын Улаа... хүртэбэ.

Урда тээнь энэ түг... хоногой туршада Кари... ногой үбһэшэд барижа... һэн. Теэд эдэнэрые ... хүсэн энэ звенодо бии... Зарим үдэрнүүдтэ энд... центнер хүрэтэр үбһэ һ... һэн. Тиигэжэ урда ту... ябагшадаа 50 цен... үлүүлбэ. Арбан хоног... шада бүхыдөө 850 це... һүринүүд бодоо. Үбһэ ... гын эхилхэһээ хойшо ... но 2000 гаран центн... һүрилөө.

Дамжуулгын Улаан ... абаад байхадаа, таряа ... гын эхилтэр энээн... яашье алдахагүйбди ... нэр тэрэ үдэр үгээ ...

Суглааншье түр зуур... рэбэ. Хүн бүхэн ажал... гэлжэлүүлжэ эхилбэ. ... торшье дахин хүрши... Габшагай ажалайнга... иимэ үндэр сэгнэлтэ... һэндөө урмашаһан ... удаан һууржа, унжаг... рэлдөө дэлгэлтэй аал!

Коммунист звенов... Помулевой хүтэлбэри... һэшэд нигэжэ «Прибай... колхоз соогоо, бүхы ... соогоо түрүүлжэ яба... урмашамаар байгаа ...

П. ГРИГОР...

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1... хозой парткомой се... В. Г. Балаганский түр... нодо дамжуулгын Улаа... барюулжа байна. 2. Зв... Ф. С. Помулев.

Авторай ф...

Прибайкалиин айм...

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ—8 ҺАРА СОО!

Хорин аймагай Үдын совхозой һаалишад юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ дүүргэхээр абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

Жэлэй түсэбэй ёһоор, Үдын совхоз 6540 центнер һү гүрэндэ худалдаха ёһотой байгаа. Августын 10-най үдэр тус совхозой һаалишад 6140 центнер һү худалдаба. Үдэр бүриин дунда зэргын һаали абажа тоолоходо, жэлэй түсэб августын 26-да дүүргэгдэхэ болоно. Тиихэлээрээ гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб 8 һара соо дүүргэгдэхэнь. Байгша оной түрүүшын хахадта һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1565 килограмм һүн һаагдаа. Энэ амжалта һаалишадай шударгы, эрхим ажалаар туйлагдаа. Совхозой нэгэдэхи отделениин һаалишан Ханда Осорова, жэшээлхэдэ, һаамхай үнеэн бүриһ... килограмм, Валентина ... матова 1879 килограм... жэлдэ һаагаа.

Тиихэдэ һаалишад Д. ... кова, А. Газисова, Р... тулина, В. Левукова бо... сад гүрэндэ һү тушаах... абаһан социалис уялг... үлүүлэн дүүргээ.

С. ОЧИР...

АМЖАЛТЫН ЭРХИМ НҮХЭСЭЛ

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоз олон һалбаритай, ехэ ажахы. Тэрэ 13 мянган гектар тарялангай газартай, 40 мянган хони хурьгадтай юм. Ушар тиимэһээ үйлэдбэрилһэн продукциин хэмжээн дээшэлнэ, ажахын экономико жэлһээ жэлдэ һайжарна. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тус ажахы 1220 мянган түхэриг олзотой байгаа һаа, энэ жэлдэ тэрэнээ 1600 мянган түхэригтэ хүргэхөөр хараална.

Ниитын үйлэдбэриһөө оруулдаг олзо доходынь барилга ехээр хэхэ арга олгоно. Хонидой 6 типовой байра, 100 тугалай багтаха байра, оньһожоруулагдаһан тоог, хэдэн арбаад гэрнүүд, соёлой ба ажаһуудал хангалгын объектнүүд һүүлэй үедэ ашаглалгада оруулагдаа. Колхозой түб буусада мүнөө колхознигуудай 300 шахуу шэнэ гэрнүүд жэрылдэнэ. Малшадай 80 үхибүүдые хүмүүжүүлхэ интернат, 70 һууритай үхибүүдэй саад, бани, соёлой байшан, гостиница һүүлэй хоёр жэлэй туршада баригдаа. Столово, ажаһуудал хангалгын комбинадай байра һаяар баригдахаар хараалагдана.

Соёл культурын талаар малшадай ажабайдал нилээд хубилаа. Мүнөө айл бүхэн шахуу телевизор, мотоцикл, хүнгэн машинатай болонхой, өөрын библиотекэнүүдтэй, хэдэ хэдэн газетэ, журнал захидаг айлнууд олон. Эдэ бүхы баримтанууд колхознигуудай байра байдалай нилээд һайжарһые, соёлой эрилтэнүүдэй ургаһые элеэр гэршэлнэ.

Техническэ хангалгын талаар тус ажахы ямар гээшэб? Мүнөө эндэ 65 хүсэтэ трактор, 34 комбайн, 42 автомашина болон бусад олон оньһон түхеэрэлгэ тоологдоно.

Колхознигуудай габшагай ажалай хүсөөр эдэ бүхы амжалтанууд туйлагдана. Ажалай баатарнууд «Коммунизм» колхоздо олон юм. Социалис Ажалай Герой, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат Цыремпилова эхэ хонидой отарые даагшаар арбан дүрбэдэхи жэлээ Худагын-Хонхор гэжэ газарта ажаллана. Эдэ жэлнүүдтэ Гомбо-Цырен Гончиковна эрхимүүдэй тоодо ябана. 1971 ондо 100 эхэ хониһоо 140 хурьга түлжүүлһэн байна. Мүнөө жэлдэ мүн эхэ амжалта туйлаа: 100 эхэ хониһоо 130 хурьган түлжүүлэгдэбэ.

Хонишон Цыретаров наймадахи жэлээ ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлаһаар. Энэ жэлдэ 100 эхэ хониһоо 116 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 3,6 кг нооһо хайшалба. Семен Бальжиевич ажаллаһан лэ газартаа амжалта туйладаг. Залуу наһандаа Борьёогой совхоздо механизатораар ажаллажа, «Буряадай АССР-эй габьяата механизатор» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаһан юм. Тиихэдэ 1960 ондо түрэл колхоздоо таряа хуряалгада ажаллажа, «республикын чемпион» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Мүнөө Семен Бальжиевич үндэр наһатай боложо, пенсидэ гарабашье, өөрынгөө баян дүй дүршэлые Совет Армида албаяа дүүргэжэ ерэһэн хүбүүндээ дамжуулна.

Колхозой ветеранууд Цырен-Жамца Ринчиновна Эрдынеева, Доржи Шариевич Цыренов болон бусадшье колхозой үйлэдбэридэ хубитаяа ехээр оруулна. «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин һү һаалиин гүүртын коллектив бирагүйхэн байдалда ороһон байгаа. Колхозой партком болон правлени Доржи Шариевичта хандажа, фермын коллективтэ туһалхыень гуйһан юм. Нүхэр Цыренов тэндэ ошоһоор фермын үрэжүүлгын пункт, һү тушаажа абадаг цех, үнеэдэй зунай байра заһабарилаа һэн. Богонихон болзор соо тус фермэ колхозой түрүү фермэнүүдэй зэргэдэ гараһан байна.

Колхозой залуушуул алдарта хэрэгээрээ нютагаа суурхуулна. Эгэшэ дүү Людмила, Надежда Валиевануud Залаа-Үбэрэй һү һаалиин фермэдэ ажаллахаяа ерэһээр үни болоогүй. Гэбэшье үнгэрэгшэ жэлдэ тус фермын һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа. Людмила Валиева, жэшээлхэдэ, үнеэн бүриһөө 2328 килограмм һү һааһан байна. Комсомол басагад энэ жэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

Колхозой байдалһаа абажа, эдэ зарим жэшээнүүдые дурдахадаа социалис мүрысөөе һайнаар эмхидхэһэнэй, хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулһанай ашаар иимэ амжалта туйлагдадаг гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Үзэл сурталай хүдэлмэри хододоо тодорхойгоор, үйлэдбэритэй холбоотойгоор ябуулха ёһотой гэжэ КПСС-эй XXIV съезд зааһан байдаг. Эрдэм техникын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, нэн түрүүн хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри улам һайжаруулһанай ашаар ажалдаа амжалта туйлаха аргатайбди. «Коммунизм» колхозой партийна организаци энэ заабари хүтэлбэри болгон, ниитэ-политическэ, лекционно хүдэлмэридэ, социалис мүрысөөе эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Үбһэ, таряа хуряалгын гү, али хонидые хайшалалгын урда тээ социалис мүрысөөнэй тодорхой гурим баталагдадаг, агитатор, политинформаторнуудай хэхэ хүдэлмэри тодорхойлогдодог. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо мэдээжэ болгохын тула харуулан ойлгуулха хэрэгсэл үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Энэ зундаа социалис мүрысөөе һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар богони болзор соо хонидоо хайшалжа шадаа. 12 үдэрэй туршада 40 мянган хонин хайшалагдаа. Колхозой жолоошон Мирон Жапович Жалцанов хайшашадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгарба: тэрэ 12 үдэр соо 1122 хони хайшалаа. Мирон Жалцанов «колхозой чемпион» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, 400 түхэриг мүнгэн шан абаа. 947 хони хайшалһан Людмила Ванданова хоёрдохи һуури эзэлээ. Юһэдэхи классай һурагша Цыден-Еши Доржиев һурагшад сооһоо түрүү һуури эзэлээ.

Мүнөө үбһэ хуряалгын халуун хаһа түлэг дундаа. Үбһэ хуряалгын эхилхэһээ холо урид колхозой парткомой болон правлениин хамтын заседани дээрэ үбһэ хуряалгын звенонууд, тэдэнэй дүүргэхэ түсэб баталагдажа, социалис мүрысөөнэй гурим зохёогдоһон бэлэй.

Жэшээлхэдэ, 250 гектар талмайһаа 2950 центнер үбһэ саг болзортонь хуряажа абаһан звенодо социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор 600 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха байна.

Колхозой партком болон правлени социалис мүрысөөе эмхидхэхэдээ үйлэдбэриин түрүүшүүлые урмашуулха шэнэ арга бэдэрээ. Колхозой чемпионуудта тусхай медальнууд барюулагдана. Тэрэ медаль чемпионой ленттэй, мүнгэн шантай хамта социалис мүрысөөндэ шалгарагшадта баяр ёһололой оршон байдалда барюулагдадаг юм. Жэшээлхэдэ, эхэ хонидой отарануудай хонишон «колхозой чемпион» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа доошо бэшэ хурьга түлжүүлхэ, нооһо гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргээд, эхэ хонидһоо һалгаагдахадаа хурьган бүхэн 22 килограмһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй байха ёһотой. Энэ гурим дүүргэһэн хонишон чемпионой медаль абаха, 500 түхэриг мүнгэн шанда хүртэхэ байна.

Үнеэн бүриһөө 2200 килограмм һү һааһан һаалишан чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ зэргэтэй. Тиимэ һаалишадта чемпионой медаль, 300 түхэригэй бэлэг барюулагдаха байна. Тиихэдэ мүрысөөндэ илаһан малшад, жолоошод, трактористнууд, комбайнернуудта, мүн лэ чемпионой медальнууд мүнгэн шантайгаар гү, али үнэтэ бэлэгтэйгээр үгтэхэ.

Колхозой фермэнүүд, гүүртэнүүд, тракторна бригадануудай хоорондоо мүрысэдэгынь һайшаалтай. «Коммунизм» колхоз Борьёогой совхозтой мүрысэдэг. Колхозой суута хонишод С. Ч. Бальжиев, Ц. Б. Аюшеев гэгшэд хоорондоо мүрысэнэ. Эдэ хонишод бэе бэедээ ошолсодог, зүбшэлсэдэг юм. Бэе бэедээ туһалха, хоорондоо мүрысэхэ ушар ажалдаа эрхим дүнгүүдые туйлаха арга олгоно.

Колхозой партком ниитэ-политическэ болон лекционно хүдэлмэридэ горитой анхарал хандуулна. Парткомой секретарь нүхэр Доржиев, колхозой бүхы мэргэжэлтэд политинформаторнууд юм. Колхозой главна зоотехник Д. Аюшеев, главна ветврач В. Сагдеев, сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ Б. Мурхонов болон бусад хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Мүнөө политинформаторнууд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США, ФРГ, Франци ошоһон тухай хөөрэнэ.

Мүнөө телевизор, радио, газетэ, журналнуудай олоншье һаань, иимэрхүү асуудалнууд ходо гаража байдаг. Агитатор болон политинформатор зүб харюу үгэжэ шадаха ёһотой.

«Знание» бүлгэмэй 18 хүнһөө бүридэһэн лекторскэ бүлэг ажалаа һайнаар ябуулна. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, багшанар энэ лекторскэ бүлэгтэ ородог.

Үбһэ тэжээл бэлдэлгэ, орооһо таряа хуряалга — мүнөөдэрэй гол шухала зорилго мүн. Үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хэрэгые колхозник, хүдэлмэришэн бүхэндэ ойлгуулха, энэ тэмсэлдэ тэдэниие хабаадуулха гэһэн нэгэл эрмэлзэлтэй байха ёһотой.

И. ПОПОВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

БурАССР-эй Верховно Сове... Президиумэй У...

КАБАНСКЫН АЙМ... БОЛЬШЕРЕЧЕНС... ЗАГАҺА ҮСХЭБЭРИ... ЗАВОДЫЕ БУРЯАДАЙ АСС... ВЕРХОВНО СОВЕ... ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГ... ТУХАЙ

Заводой тогтоо... 40 жэлэйнь ойтой да... дуулан, республикад... һа искусственна арга... хэбэрилхэ талаар тү... амжалтануудайнь Кабанскын аймагай Б... реченскэ загаһа үсх... гын заводые Бу... АССР-эй Верховно С... Президиумэй Хүнд... грамотаар шагнаха.

Буряадай АСС... Верховно Со... Президиумэй Түрүү... Б. СЕМЕНО...

Буряадай АСС... Верховно Со... Президиумэй Секре... В. ДУБРОВС...

Улаан-Үдэ, Сове... байшан.
1973 оной авгус...

БурАССР-эй Верховно Сове... Президиумэй У...

НҮХЭР П. С. СТАРИКОВЫ... БУРЯАДАЙ АСС... ВЕРХОВНО СОВЕ... ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГ... ТУХАЙ

Республикада ... венна аргаар загаһа ү... рилхэ хэрэгтэ олон ... туршада аша ү... хүдэлһэнэйнь түлөө ... скын аймагай Больш... скэ загаһа үсхэбэри... водой ахалагша загаһ... бэрилэгшэ нүхэр Ст... Павел Сергеевичые Б... дай АССР-эй Верхов... ведэй Президиумэй ... лэлэй грамотаар шагн...

Буряадай АСС... Верховно Со... Президиумэй Түрүү... Б. СЕМЕНО...

Буряадай АСС... Верховно Со... Президиумэй Секре... В. ДУБРОВСК...

Улаан-Үдэ, Сове... байшан.
1973 оной авгус...

Таниие ямараар хангана б?

ХҮНДЭТЭЙ НАЙМААЛАГША

Хүн зоной ажаһуудалда хэрэгтэй янза бүриин зүйлнүүдые тээһэн машиные Тарбагатайн харгыгаар табилуулжа ябахыень үдэр бүри хаража болохо юм. Энэ машиные жолоододог багжагар бэетэй хүн ажаһуудалай эрилтэ хангадаг Тарбагатайн комбинадта ажалладаг.

Энэ комбинадта ажалладаг Петр Демьянович Думновые мэдэхэгүй хүн Тарбагатайда үгы шахуу. Петр Демьянович ажабайдалай үргэн замда гарахаһаа хойшо элдэб ажалда хүдэлөөд туршаа. Модошо дарханай мэргэжэл шудалаад, магтаалтай һайнаар ажаллаа, модо шэрэдэг машиныешье хэдэн жэл жолоодоод үзөө. Урагшаа һанаатай, оролдосотой бэрхэ энэ хүдэлмэришэн хаанашье, ямаршье ажал хэхэдээ муу гүүлээгүй.

Петр Демьянович һүүлэй табан жэлэй туршада Тарбагатай шадарай элдэб тосхонуудаар гүйлгэжэ, хүн зондо хэрэгтэй мебель, гутал, трикотаж, промышленна элдэб эд бараа саг соонь абаашадаг болонхой. Урагшаа һанаатай энэ хүниие фермэ, гүүртэнүүдтэ, полевой станууд болон хэдэ хэдэн тосхонуудта хаража болохо юм.

Нүхэр Думнов һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо хүдөө тосхонуудта элдэб хэрэгсэлнүүдые абаашахадаа графигһаа нэгэшье гаража үзөөгүй. Ажалшадай захилнуудые саг соонь абаашажа, даалгабария хододоо үлүүлэн дүүргэжэ байдаг.

Ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадта олон удаан жэлдэ, оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө Петр Демьянович «РСФСР-эй социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн значогто хүртэһэн байна. Гадна, комбинадай зүгһөө олон дахин хүндэлэлэй грамотануудта хүртэнхэй. Мүнөө үедэ комбинадай хүндэлэлэй самбарта гаранхай.

Коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болоһон энэ хүдэлмэришэн нийтын ажалдашье эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Петр Демьянович мүнөө үедэ комбинадай нютагай комитедэй гэшүүнээр һунгагданхай.

Ажалдаашье, гэр бүлэдөөшье хүндэтэй энэ жолоошон хоёр үхибүүдэй эсэгэ юм. Хүбүүн, басаган хоёрынь һургуулида һурадаг. Нүхэрынь худалдаа-наймаанай газарта складые даагшаар ажалладаг.

Үдэр бүри шахуу холын фермэ, гүүртэнүүдээр, мүн хэдэ хэдэн тосхонуудаар ябахадаа, ажалшадһаа янза бүриин захил абадаг. Хүдөөгэй ажалшадай эрилтэ хангаха зорилгоор үнэн зүрхэнһөө оролдодогойнгоо түлөө нютагай зоной дунда хүндэтэй болонхой.

Холын гүүртэ, отарануудта хүдэлдэг хонишод болон һаалишад, механизаторнууд болон хүдөөгэй мэргэжэлтэд захилаа саг соогоо абадагайнгаа түлөө Петр Демьяновичта нэгэнтэ бэшэ баясхалан хүргэһэн байха.

И. БАЛЬДИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Д. Думнов.
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ОРС-ын ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ

Хүн зониие хэрэгтэй эд бараагаар хангаха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа зорюулжа байдаг хүнүүд Прибайкалиин аймагта үсөөн бэшэ. Тэдээнэй нэгэн тухай, Кабанскын аймагай Сэлэнгын ОРС-ые даадаг Агван Санжалович Булытов тухай халта тогтомоор. Худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта удаан хүдэлжэ, бага бэшэ дүй дүршэлтэй болоһон Агван Санжалович хүн зоной эрилтэ һайнаар хангаха, худалдаа наймаанда түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэ асуудалда бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэрэлээ зорюулдаг байна.

Нүхэр Булытовай хүтэлбэрилдэг ОРС-до һүүлэй хоёр жэлэй турша соо шэнэ столово, магазинууд баригдаа. Энэ жэлдэшье хэдэн магазин баригданхай. Ильинкэ тосхондо эдеэ хоолой, Таловкада — хилээмэнэй магазинууд баригдаа. Сэлэнгын ОРС эд бараа наймаалха хахад жэлэйнгээ түсэбые 86 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Сэлэнгын ОРС-ын коллективтэ хүдэлэгшэдэй 90-ниинь мүнөө үедэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй болонхой. ОРС-ын 4 предприяти коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Нүхэр Булытов һаяхан КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Е. Шелковниковой кабинет соо партийна шэнэ билет абахадаа иигэжэ мэдүүлээ:

— Ленинэй партиин гэшүүнэй хүндэтэ нэрэ зэргэ зүүжэ ябахаһаа хүндэтэй юумэн байхагүй.

П. ГРИГОРЬЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. С. Булытов.
фотонь авторай.

СОЁЛШОД ЭДЭБХИЖЭЭ

БЭШҮҮР. (Телефоноор абтаба). Манай аймагай соёлшод зунай үедэ малшадые, үбһэшэдые, хангахын тула нилээн ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Жэшээнь, Дээдэ-Мангиртын соёлой байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитбригада Хэлгын совхозой малшадта, үбһэшэдтэ, тарияашадта байд гээд лэ айлшална. Соёлой байшангай директор Анна Казарбина эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри хээ. Зүүн Сибиριин соёлой институтдай багша Василий Михайлович Петров, соёл-гэгээрэлэй Училищиин һурагша Наташа Бутакова гэгшэдэй амаралтаяа абаад ошоходо, ажалдань туһалхые нүхэр Казарбина хандаһан байгаа. Амаралтадаа байһан нүхэд агитбригадын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаа.

Тиихэдэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой түб Гушад һууринай соёлой байшангай дэргэдэ саг үргэлжэ хүдэлжэ байдаг агитбригада бии юм. һаяхан гэнтэ наһа бараһан нүхэр Петр Михайлович Ткачёв эбтэй зетэй коллектив эмхидхэжэ шадаһан байгаа.

Агитбригадын уран һайханайнь хүтэлбэрилэгшэ — Павел Рябов. Агитбригадынхид һаяхан колхозойнгоо нэгэ отделени — Покровск гэжэ газарта ошожо малшад, үбһэшэдтэ лекци уншаа, концерт харуулаа.

Гадна тэдэнэр имагтал өөрынгөө колхозой ажалшадые хангадаг бэшэ, харин Бэшүүрэй совхозой түб — Шэбэртэ хүрэтэр айлшалдаг.

Бага-Куналейн клубые даагшаар шэнэ хүн — Надежда Шверберг гэгшэ томилогдоо. Энэ нүхэрнай хоёр һургуули — багшанарай болон соёл гэгээрэлэй училищинуудые дүүргэһэн. Мүнөө үедэ Надежда клубаа шэнэдхэн заһабарилуулжа байна. Тиигээд агитбригада эмхидхэхэ хүсэлтэй.

Агитбригадын, соёлшодой хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ партийна, профсоюзна эмхинүүд, совет органууд ехэ туһа хүргэнэ, шанга эрилтэ табина.

Р. БУТАКОВ,
аймгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша.

ЕРЭЭДҮЙН ЭНЕРГЕТИКЭ

Юһэдэхи табан жэлэй туршада оронойнгоо энергетикын ажахые шууд түргөөр хүгжөөлгэ хангаха шухала гэжэ КПСС-эй XXIV съезд хараалһан гээшэ. Манай driftороной энергетикын ойрын жэлнүүдтэ ямараар хүгжөөгдэхэ байһан тухай асуудалда харюусаха гүйлтатайгаар «Правдын» пресс-бюро совет элитэ эрдэмтэ, академик В. И. Попковто хандаһан байна.

Энэ хөөрэлдөөн доро толилогдоно.

— Ойрын жэлнүүдтэ энергетикын хүгжэлтэ ямар байхаб?

— Ойрын жэлнүүдтэ электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ шэнэ аргын үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байһан тушаа олохон мэргэжэлтэд һанахэ дуратай болонхой. Тодорхойлон хэлэбэл, …ранай, океан далайн энер…, газар соохи халуун мү…эйхиһөө ехээр хэрэглэгдэхэ болоно. Дурсагдагша …сэнүүдые ашаглахын тула конструкторнуудай ашаг үрэтэй, шэнэ түхэлэй машина, аппарадуудые зохёохо байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье, минии һанамжын ёһоор, энергетикын саашанхи гол хүгжэлтэ заншалта гуримаар, һайнаар шэнжэлэгдэһэн замаараа дабшаха байна.

Манай үе сагай научно-техническэ революци мүнөө …рээ ууралай даралта ба …най хүсөөр электрын элшэ хүсэ гаргадаг машинануудые хүдэлгэдэг найдамтай һайн турбинануудһаа …оо юумэ зохёогоогүй байна. Зүгөөр, промышленна шэнэ бүтээлэй дунда …нито - гидродинамическа генератор шалгалтын бэрхэшээлнүүдые дабажа ябана. …гөө аршалжа, үйлэдбэриин үргэн замда тэрэнэй гаража шадаха байһыень саг харуулна бэзэ.

Үдэр ерэхэ бүри электрын элшэ хүсэнэй улам ехээр хэрэглэгдэдэг болоожо байһан …һээ эрдэмтэд тэрэнэй үйлэдбэрилгые бүри түргэдхэхын хойноһоо ехээр …доно. Мүнөө болотор үшөө үзэгдөөгүй ехэ хүсэтэй агрегат-гигантнуудые байгуулха хэрэгтэ эрдэмтэдэй … эрмэлзэл зорюулагдаһай. Энэ табан жэлдэ … миллион хоёр зуу мянган киловатт хүсэтэй энергетическэ блок манай орондо бүтээгдэхэ гээд партиин XXIV съездын Директивэнүүд соо хэлэгдэнэ. Хоёр миллион киловатт хүсэтэй турбина ба генераторнуудай бүтээгдэхэнь дүтэлөө.

Тиимэ генераторнуудай үйлэдбэриин хүсые ехэдхэхэ бүри техническэ элдэб бэрхэшээлнүүд тохёолдодог гээшэ. Машинын … түхэл, хэм хэмжээнь ехэ болохо, хүдэлгэгдэдэг частьнуудайнь скорость улам түргэдхэ байна. Жэшээнь, далаад онуудта электростанцинуудта ашаглагдажа байһан генераторай роторой гол хоёр метр диаметртэй, хоёр зуу шахуу тонно шэгнүүртэй юм. Мүн … даралтын хүсөөр хүдэлдэг турбинанууд баһал [illegible]гдана. Мүнөө тэдэ турбинануудай хүрзэнүүдэй …рынь метр хахад болдожо эхилээ. Тиимэ олон …нүүдые һуулгаһан ротор ба диск минута соо …р гурба мянган эрьесэ …лоо тойроод хэхэ юм.

Иимэ асари ехэ деталь бүтээхын тула аяар 400—700 тонно шэгнүүртэй бүтэн булад хэрэгтэй. Гэбэшье, мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ тиимэ бүхэли хүсөөг шудхаха металлургическа нэгэшье завод үгы байһаар. Иимэ ехэ агрегадые хэрэгтэй газартань абаашаха … баһал бэрхэшээлтэ асуудал мүн. Эрдэмтэд, конструкторнууд, технологууд ондоо бэрхэшээлтэ асуудалнуудые шиидхэхэ болово бшуу.

Энергетикын ерээдүй тушаа бодомжолхо зуураа, эрдэмтэд өөһэдһөө иигэжэ асууха баатай болодог: агрегадуудай хүсые хэды шэнээн болотор ехэдхэжэ болохо юм? Томо байха бүреэ … адли тэдэнь … жолоодогдохо, экономическа талаараа ашаг үрэтэй байха гү? Энээн тухай харюусалга ехэтэйгээр … тула шэнжэлгын хүдэлмэри үргэнөөр … хэрэгтэй. Тиимэ хүдэлмэри хэгдэнэшье. Бүри …хан болотор бидэнэр 200—300 мянган киловатт хүсэтэй турбина болон генераторнуудые туршадаг байгаабди. Мүнөө тиимэ хэмжээнэй машинанууд хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Оронойнай зарим электростанцинуудта 500—800 мянган киловатт хүсэтэй турбогенераторнууд ашаглагдана. 1 миллион 200 мянган киловатт хүсэтэй агрегат зохёогдожо байна.

Хүсэ ехэтэй нэгэ агрегат гү, али дунда зэргын хүсэтэй арбаад агрегадай алиниинь экономическа талаараа ашатай туһатай байхаб гэжэ харюусахын тула шэнжэлгын хүдэлмэри үргэдхэхэ хэрэгтэй. Асари томо агрегадые туршажа, хэды шэнээн үрэтэй байхыень тодорхойлхо — бэлэн хэрэг бэшэ. Энэ хадаа ехэ эрдэм ухаанай хүсөөр туйлагдаха зорилго мүн. Хүсэ ехэтэй агрегадуудай үшөө нэгэ онсо һайн талань юуб гэхэдэ, энергетическэ ажахын ондоо һалбаринуудые өөрынгөө хүсэнэй хэмжээндэ хүрэтэр татан хүгжөөнэ. Нэн түрүүн электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг системэдэ хабаатай. Дүй дүршэл ба шэнжэлгээр тодорхойлогдоһон тусхай тэнсүүри энергетикэдэ бии юм. Тэрэ тэнсүүри, хубаарилай эрилтын ёһоор агрегат бүхэн өөрынгөө тусхай үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Жэшээнь, таба миллион киловатт хүсэтэй агрегадые арба миллион киловатт электрын элшэ хүсэ дамжуулха аргатай системэдэ табижа болохогүй. Ямар нэгэ авари гү, али заһабариин гараа һаа, хангагдажа байһан предприятинууд, хүн зон электрын галгүй үлэхэ байна бшуу.

Манай ороной европейскэ хубидахи энергосистемэ эгээл хүгжэнги гэжэ тоологдоно. Имагтал энэ системэдэ асари ехэ хүсэтэй агрегадуудые табихада таатай байха.

— Хэнэйшье мэдэһээр, ерээдүйн туйлалтанууд, мүнөөдэрэй эрхэ байдалһаа дулдыдана, эхи захаяа абана гээшэ. Валерий Иванович, үглөөдэрэй энергетическэ машина бүтээлгэ тушаа нэгэ жэшээ дээрэ тогтохо хаяат?

— Тиимэ жэшээ захаһаа абахаар ааб даа. Тэрээн тушаа хөөрэлдөөнэй эхиндэ дурдаадшье абаа һэм. Дэлхэй дээрэ анха түрүүн Советскэ Союзда суранзата гидродинамическа генератортай туршалгын промышленна электростанци һүүлэй үедэ баригданхай. Энэ ехэ түхеэрэлгэ «У-25» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Хүдэлгэгдэхэ гуримуудынь, газаа талаһаань харахада, орёо бэшэ юм. «У-25» агрегат байгаалиин газаар хүдэлдэг. Энэ түхеэрэлгэ соо газай 2.600 градус хүрэтэр халахада, плазмын урасхал бии болодог. Тиин генераторай суранзата полюсуудай хоорондо табигдаһан соргонууд соогуур ябажа эхилһэн плазмын урасхал электрын элшэ хүсэ гаргаха арга олгоно.

Урид хэлэгдэһэн шэнжэлгэ ба тооололго суранзата гидродинамическа генераторые юрын турбогенератортай тааралдуулан ашаглахада экономическа талаар яһала ехэ ашаг үрэтэй байха гэжэ харуулаа. Мүнөө совет энергетигүүд энэ зорилго бэелүүлхын түлөө оролдожо байна. Газай плазмын температурые дээшэлүүлхэ бүри машинын ашаг үрэ улам ехэ болоно.

— Электрын элшэ хүсэ дамжуулга ба ерээдүйн энэ системын хүгжэлтэ тухай юу хэлэжэ болохоб?

— Атомна энергетикын хүгжөөгдэжэ байһан ушарһаа мүнөөнэйхидэ адляар электрын элшэ хүсэ дамжуулха системэ саашадань бариһанай хэрэг үгы болохо гэһэн һанамжа зарим эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд хэлэдэг хаш. Электроэнергиин ехээр хэрэглэгдэдэг газарнуудта атомна электростанци (АЭС) сэхэ бариха да яахаб гэһэн асуудал тэдэнэр табина. Энэ асуудалые тиимэ зүбөөр табигдаа гэжэ һананагүйб. Электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг линии ба системэнүүд хоёр зорилготойгоор манайда баригдана: нэгэдэхеэр, үйлэдбэрилдэг газарһаань хямда сэнтэй электроэнерги хэрэглэмжын газарта хүргэхэ; хоёрдохёор, электроэнергиин хубаарилые арадай ажахын хэрэглэмжэдэ тааралдуулха. Дамжуулгын системын ашаар электрын элшэ хүсые оронойнгоо экономическа районуудта хубаарилан хүргэнэбди.

Мүнөө баһа нэгэ ехэ линиин барилга эхилхээ байна. Тэрэнэй ашаар Казахстанай Экибастузай нүүрһээр үйлэдбэрилэгдэһэн электроэнерги Тамбовой район хүрэтэр абаашагдаха. Тус линеэр жэл бүхэндэ 42 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн дамжуулагдажа, гүрэнэй айхабтар ехэ мүнгэ зөөри арьбалха арга олгохо юм.

Бүри саашань хэлэхэ болоо һаа, үшөө үзэгдөөгүй ута линии баригдажа, Красноярска хизаарта үйлэдбэрилэгдэһэн электроэнерги оронойнай европейскэ хубиин нэгэдхэгдэмэл системэдэ хүрэхэ байна. Эдэ хоёр магистраль оронойнай зүүн зүгэй ба түбэй системэнүүдые нэгэдхэхэ арга олгохо бшуу.

Электрын элшэ хүсые нэгэ жэгдээр үйлэдбэрилхэдэ һайн гэжэ мэдээжэ, теэд хэрэглэмжынь хаа хаанагүй жэгдэ бэшэ байдагынь гэмшэлтэй. Энэ ушарһаа үйлэдбэридэ таагүй бэрхэшээл тохёолдодог байха юм. Электрын элшэ хүсэ суглуулан хадагалха аккумуляторнуудые бүтээдэг болоогүйдэ энэ бэрхэшээлые усадхахын аргагүй. Элшэ хүсэ хоорондоо дамжуулан абалсадаг линиинүүд мүнөө дээрээ энэ дутагдалые болохо соонь тааралдуулжа үгэнэ. Иимэшье эрхэ байдалда манай энергетикэ тон түргөөр хүгжөөгдэнэ: арбан табан жэл болоод лэ элшэ хүсэ дамжуулдаг линиинүүднай шэнэ параметртэ оруулагдана. Мүнөө дамжуулгын хэмжээн 750 мянган вольтдо хүрэнхэй.

— Саашадаа энэ хэрэг ямараар хүгжөөгдэхэ байна гээшэб?

— 1980 ондо орон доторнай дамжуулгын 1.150 киловольтын шэнэ стандартда орохоор хараалагдана. Энэ хэмжээ ябуулга һайн үрэ дүн үгэхөөр багсаагдана. Энэ ушарһаа «дамжуулгын хүсые хэды шэнээн болотор дээшэлүүлжэ болохоб» гэһэн асуудал гарана. Гурбан фазатай электро-дамжуулгада нэгэ хахад миллион вольт һүүлшын шата байха ёһотой гээд нэгэ зариман тоолоно.

— Электрын элшэ хүсэ дамжуулха шэнэ арга бэдэрэлгэ ямар шэглэлтэйгээр хүгжөөгдэхэ байнаб?

— Аша үрэ ехэтэй газова изоляци хэдэг болохо талаар туршалгын хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Зүгөөр, энэмнай тон ажал ехэтэй орёо, шэнжэлгэ хэрэгтэй хүдэлмэри. Холо зайда электрын ехэ элшэ хүсэ дамжуулха талаар хүдэлмэри минии хүтэлбэрилдэг лабораториин коллектив хэжэ байдаг. Дамжуулгын алюминевэ проводник элегаз бодосоор дүүргэгдэһэн булад сорго соогуур татагдаха юм. Энэ газ юрын агаарай изоляциһаа хоёр хахад дахин бүхэ, галда дүрэдэггүй, тэһэрдэггүй, металлда хоро хүргэдэггүй байна. Иимэ аргаар бүтээгдэһэн провод хэдэн зуун киловольт элшэ хүсэ дамжуулжа шадаха.

Мүнөө туршалгын хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһээр. Туйлагдаад байһан амжалтын дүн дээрэһээ харахада, дурсагдагша линии мүнөөнэй юрын линиһээ һайн аша үрэ үгэхэ гээд хэлэхэдэ болоно.

Б. ГЛЕБОВ,
хөөрэлдэбэ.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ШУХАЛА ХУРАЛДААН

Алма-Атада сентябрь соо болохо Ази, Африкын оронуудай уран зохёолшодой конференци эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ онсо үүргэ дүүргэхэ байха гэжэ би этигэнэб: Л. И. Брежневэй хари гүрэнүүдээр ябаһанай эсэстэ, КПСС-эй ба Совет гүрэнэй бэелүүлдэг али бүхы хэлбэришэгүй, шууд сэхэ гадаадын политикын эсэстэ «хүйтэн дайнай» үеын ошон ошожо байхада, тэрэшэлэн зүришэлдөөнэй орондо эбэй ёһоор зэргэ оршохо үеын тогтон мандажа байхада энэ хуралдаан болохо байна бшуу, — гэжэ Ленинскэ шангай лауреат, поэт Расул Гамзатов ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ.

Азиин ба Африкын уран зохёолшодтой болоһон уулзалганууд — минии намтарай ба зохёохы ажабайдалайм нэгэ хуби мүн гэжэ тэрэ саашань үргэлжэлүүлбэ. Ташкент, Бейрут, Дели — уран зохёолшодой эдэ бүхы хуралдаануудта би хабаадалсаха хуби заяатай байгааб. Энэ удаа — Алма-Атада болохо уулзалгаһаа тодорхой ямар үрэ дүнгүүдые хүлеэжэ, болохоб? — гэжэ һүүлэй үдэрнүүдтэ корреспондентнүүд намһаа ходо асуудаг болонхой.

Урдынхидаал мэтэ, энэ уулзалга дээрэ бидэ шиидхэбэринүүдые, резолюцинуудые абаха юм аабди даа. Зүгөөр шухала зүйлынь гансал энэ бэшэ юм. Бэе бэеэ үлэмжэ һайнаар ойлгохо гээшэ мүн лэ шухала. Мүнөө дэлхэй дээрэ түгшүүрилтэ байдал һуларжа, уласхоорондын байдал һайжаржа эхилээ гээд би хэлээ һэм. Теэд олохон бэрхэшээлнүүд үшөөл бии зандаа. Дэлхэй дээрэхи политическэ уларилай дулаархада дурагүй хүсэнүүд баруун оронуудта бии байха. «Хүйтэн дайнай» үедэ һөөргөө бусаха гэжэ бодомжолдог хүнүүдтэй хэ тэмсэлдэ өөһэдынгөө оронуудай нийтын һанал бодолые элсүүлхын тулада Ази, Африкын уран зохёолшод али бүхы юумэ хэхэ уялгатай.

Азиин оршондо айха һүрдэхэ, бэе бэедээ һэжэглэхэ мэдэрэлдэ һөөргөө бусаха, мүн ээрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэлнүүдые байгуулха зам дээрэ Азида байгуулагдаха аюулгүй байдал хамтаараан сахиха гурим гээшэ тиимэ найдамтай хаалтань боложо үгэхэ һэн, — гэжэ Р. Гамзатов хэлээ. Иимэ гурим байгуулха тухай һаяшаг Алма-Атада ерээд байхадаа, Л. И. Брежнев элиг тодоор, һонороор найруулан хэлээ һэн.

Тобшоор хэлэхэдэ, хоёр түбиин уран зохёолшодой хоорондо болохо хөөрэлдөөн бага бэшэ политическэ шэнжэтэй байха гэжэ һананаб. Энэньшье гайхалгүй: уран зохёолшо — Эхэ оронойнгоо ёһотойл эрхэтэн байгаа һаа, арадуудай хуби заяанай тэрээндэ үнэтэй байгаа һаань, хайшан гээд политикаһаа хулжаба гээшэб? Зүгөөр энэ ушар политическэ темэнүүдые зүбшэн хэлсэлгээр бидэ хүдэлмэреэ хизаарлаха ёһотойбди гэһэн удхатай бэшэ ааб даа. Уран мэргэжэлээ улам дээшэлүүлхэ, зохёолнуудыень хари хэлэнүүд дээрэ оршуулха асуудалнууд, эсэстэнь, уншагшые арюун сэбэр мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлхын түлөө тэмсэлэй асуудалнууд уран зохёолшые һонирхуулангүй байжа шадахагүй бшуу. Эдэ бүхы темэнүүд тушаа Алма-Атада бидэ һайса хөөрэлдэжэ шадаха байхабди гэжэ найданаб. Уран зохёолшодой — элдэб үзэл бодолтой, хэлбэрил шэглэлтэй хүнүүдэй — үргэн ехэ хуралдаан хадаа бидэниие нэгэдүүлдэг юумые улам бата бэхи болгохо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ шэнэ, аша үрэтэй арга замуудые олохо хэрэгтэ туһалха юм.

Социалис оронуудаар

ВНР-тэ МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ ҺУРГАНА

БУДАПЕШТ. ВНР-эй промышленностьда хэрэгтэй хүдэлмэришэдые һургадаг гурбан жэлэй 270 һургуули мүнөө хүдэлнэ. Эдэ һургуулинуудые жэл бүри 150 мянган хүн дүүргэжэ гарана. 1972—1973 онуудай һуралсалай жэлдэ 70.000 хүн 196 ондоо мэргэжэлээр шалгалта амжалтатайгаар бариһан байна.

Венгриин арадай ажахын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан дээрэһээ техническэ мэргэжэл олгодог һургуулинуудые олошоруулха гэһэн эрилтэ гарана. 1975 он болотор 400 гаран шэнэ класс болон һуралсалай 3200 мастерской нээгдэхээр хараалагданхай. Энэ һургуулинууд гүрэнэй мүнгөөр бэшэ, харин предприяти болон нютагай Советүүдэй мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ һомолһон мүнгөөр баригдаха юм.

Республика дотор хүдэлмэришэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Үнгэрһэн жэлдэ 14 мэргэжэлээр курс эндэ эмхидхэгдэһэн байна.

ТҮРҮҮШЫН ТОННОНУУД

БЕЛГРАД. Югославиин Шибеник хотодохи Борис Кидричэй нэрэмжэтэ комбинадай бүридэлдэ ородог алюминиин завод түрүүшын хэдэн тонно алюмини гаргаба. ГДР-эй туһаламжаар баригдаһан энэ заводой түрүүшын ээлжээн жэлэй туршада 75 мянган тонно алюмини гаргаха хүсэтэй. Югославиин «Орловац» гидроэлектростанци тус заводые электрын элшэ хүсөөр хангана.

1975 он болотор заводой хоёрдохи ээлжээн ашаглалгада орохо байна. Тиихэдээ завод жэлэй туршада 110 мянган тонно алюмини гаргадаг болохо юм. Предприятиие электрын элшэ хүсөөр хангахын тула шэнэ электростанци хэрэгтэй болоно. Тиимэ хадань эндэ теплоэлектростанци бариха гэжэ шиидхэгдээ. Заводто үйлэдбэрилэн гаргагдаһан алюминиин зарим хуби эндээ, комбинадтаа хэрэглэгдэхэ, мүн гадаадын худалдаа наймаанда эльгээгдэхэ. Шибенигһээ холо бэшэхэнэ, Орловац гэжэ газарта глиноземой завод баригдажа байнхай.

Шибенигтэхи комбинат глинозем малтаха ба алюмини үйлэдбэрилэн гаргаха талаар Югославиин томо предприятинуудай нэгэн болохо байна.

Аха дүү социалис оронууд эрдэм техникын дэбжэлтын шухала асуудалнуудые хамтадаа шиидхэнэ. Электронно-тоолон тодорхойлолгын нэгэдхэмэл системэ байгуулха талаар бүтээгдэһэн ажал — иимэ харилсаа холбооной гэршэ.

Германиин Демократическа Республикада, «Роботрон» гэжэ арадай предприятида тоололгын түб эмхидхэгдэһэн байна. Совет, поляк, болгар түхеэрэлгэнүүд эндэ харуулагдана.

Энэ зураг дээрэ: тус түбтэ хүдэлдэг операторнууд Урзула Климандер, Геральд Рюдгер гэгшэд.

АДН—ТАСС-ай фото.

АВТОМОБИЛЬ БҮТЭЭГШЭД ҺАЙНДЭРТӨӨ БЭЛДЭНЭ

ПРАГА. Чехословакиин табадахи табан жэлэй (1971—1975 онууд) түсэбтэ даабаринуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ ЧССР-эй автомобильна промышленность хубитаяа ехээр оруулна. Энэ жэлнүүдэй туршада продукци үйлэдбэрилгэ 40 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ юм. Предприятинуудай конвейерһээ 785 мянган хүнгэн автомобиль, ашаанай 150 автомобиль ба автобус, хахад миллион мотоцикл бүтээн гаргагдаха. Энэнь ЧССР-тэ бүтээгдэһэн бүхы машинануудай табанай нэгэ хубинь болохо.

Дунда Чехиин Млада-Болеслав гэжэ хотын «Шкода» гэжэ хүнгэн автомобиль гаргадаг автомобилиин завод — республикын түрүү предприятинуудай нэгэн. Август һарын һүүл багаар предприятиин коллектив миллион хүнгэн автомобиль гаргаһан һайндэрөө тэмдэглэхэ юм.

МҮРЫСӨӨН ҮРГЭДХЭГДЭНЭ

СОФИ. НРБ-дэ хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулха, угтамжын түсэбүүдые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай хүдэлөөндэ хабаадалсаха тухай БКП-гэй X съездын шиидхэбэринүүдые Болгариин ажалшад амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Софиин В. Коларовай нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэн, үйлэдбэриин ухаалан зохёогшо Стоян Радев түүхэй эд ба материалнуудые алмаха гэһэн тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэһэн уряатайгаар оронойнгоо бүхы ажалшадта хандаһан байна. Болгарида социалис революциин илан мандаһаар 30 жэлэй болон фашизмда эсэргүү сентябрьда болоһон восстаниин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ 1975 оной дүүрэтэр 650 мянган лев сэнтэй 1.000 тонно материал алмахаб гэһэн уялга тэрэ абаһан байна.

Кремиковскэ металлургическа комбинадай залуушуулай «ажалдаа, һуралсалдаа түрүүшүүлэй шадабари болон дүй дүршэлые халан абаха» гэһэн үүсхэлые республикын 150 мянган хүбүүд басагад һайшаан дэмжэбэ. Шулуу нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй 80 процентнь шахтануудта нүүрһэ шэнэ түргэн аргаар малтаха гэһэн хүдэлөөндэ оролсонхой.

ТҮРҮҮ ПРЕДПРИЯТИ

ХАНОЙ. Куангнинь провинциин Камфа хотын машина бүтээлгын завод ДРВ-гэй түрүү предприяти гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Республикын механическа заводуудай дунда үнгэрһэн жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ энэ коллектив эрхим дүнгүүдые туйлаһан байна. Ороной энэ суута коллективэй хүдэлмэришэд дайнда һандаргагдаһан үйлэдбэриеэ һэргээн бодхоохо, ашагта малтамалнуудай шахтын түхеэрэлгэнүүдые, автомобилиин дизель ба моторнуудые заһабарилгын шанарые дээшэлүүлхэ талаар ехэ амжалта туйлаа.

Энэ предприятиие мүнөөнэй шэнэ техникээр хангаха хэрэгтэ Советскэ Союз ехэ туһаламжа хүргэнэ. Заводой бүхы станогуудай 40 процентнь Советскэ Союзһаа асарагдаһан. Мүн ПНР, ЧССР, Венгри болон ГДР-тэ бүтээгдэһэн станок болон агрегадууд эндэ ашаглагдана.

Вьетнамай Демократическа Республикын тогтоогдоһон үдэр — Национальна һайндэрэй хүндэлэлдэ заводто мүнөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байна. Энэ һайндэр сентябриин 2-то тэмдэглэгдэхэ юм.

(ТАСС).

ДУНДА ҺУРГУУЛИ БОЛГОГДОБО

Ородой Адагай найман жэлэй һургуулиие юрэнхы эрдэмэй ажалай политехническэ дунда һургуули болгохо гэжэ Хэжэнгын ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдком шиидхэһэн байгаа. Тэрэниие Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд, Ородой Адагай найман жэлэй һургуулиие 1973 оной сентябриин 1-һээ юрэнхы эрдэмэй ажалай политехническэ дунда һургуули болгохо гэжэ тогтообо. Һургуулиин һуралсалай болон материальна үндэһые бэхижүүлхэ, аймагай бюджедһээ мүнгэ һомололготой, арадай ажахын түсэбтэй зохидуулан, 9-дэхи классуудые бүрилдүүлхэ талаар хэмжээ абахыень Хэжэнгын ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомые уялгалаа.

Мүн тус һургуулида багшанар болон ахамад классуудай һуралсалай программын эрилтын ёһоор кабинедүүдэй түхеэрэлгэ угэжэ туһалхыень Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствэдэ дурадхагдаа.

ЗУРГАА ҺАРА СОО— ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ

Хойто-Байгалай аймагай загаһашад далай дээрэһээ баян олзотой бусажа ерэнэ. Эдэнэрэй дундаһаа А. И. Балдаковой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд эрхим амжалта түйлажа, социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн тус бригада загаһа бариха жэлэйнгээ түсэб зургаан һарын туршада болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа һаяхан мэдээсэбэ. Үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхаһан нүхэр Балдаков урда жэлнүүдэй дүнгөөр Ажалай Улаан Тугай орденоор, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдаһан, Нижне-Ангарскын загаһанай заводой Хүндэлэлэй самбарта хэдэн удаа бэшэгдэһэн юм.

Далай дээрэһээ баян олзотой ерэдэг загаһашад байгша оной нэгэдэхи хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 400 центнер загаһа барижа, хараалһан түсэбөө нилээд үлүүлэн дүүргэһэн байгаа. Баригдаһан загаһан тэрэ дороо Нижне-Ангарскын загаһанай заводто тушаагдажа, сэбэрлэгдэжэ, консервэ болгогдоно.

А. КЛИМЕНКО.

Зурагууд дээрэ: 1. Загаһашадай баян олзо. 2. Консервын заводой хүдэлмэришэд— (Зүүн гарһаа) ахалагша мастер В. А. Дёминагай халаан загаһа илгажа байна.

Авторай фото.

Юрын хүнүүд тухай

ТЭРЭНЭЙ АРБАН ЗУРГААДАХИ ХАБАР

Хори хүрэжэ ябаһан, нарихан, үндэр бэшэхэн бэетэй басаганай хүдэлхэеэ түрүүн ерэхэдэ, зарим хүнүүд һэжэглэнгеэр хараа һэн гэдэг. Энэ басаган арбадахи класс дүүргээд, дээдэ һургуулида орохо гэжэ шиидээ һэн. Теэд урагшагүйдөө: дээдэ һургуулиин конкурсын эрилтэдэ хүрэхэ сэгнэлтэнүүдые абажа шадабагүй.

Гэртээ бусаха гээшэ гү гэжэ басаган бодобо. Һүүлэй һүүлдэ шиидэнгеэр иигэжэ һанаа һэн. Үгы даа. Мэргэжэл олгуулдаг техническэ һуралсалай училищада оробо.

Үдэр • хоногууд, һаранууд календариин хуудаһа ираһандал тон түргэнөөр үнгэржэ, нэгэ жэлшье ходорщобо. Хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшын үнэмшэлгэтэй болоһон Лидия Баженовна Мупкина Мухар-Шэбэрэй аймагта хүдэлхэеэ ошобо.

Хэнэйшье мэдэһээр, түрүүшээр хүшэршэг байгаа юм аабдаа. Училищада олон юумэндэ һураһаншье һаа, абаһаар лэ дүй дүршэлтэй болохонь гайтай ха юм. Лидия басаган үшөөл олон юумэ мэдэхэгүй байдаг һэн. Алдуу гаргаха, заримдаа һамарха. Теэд энэ басаганай нэтэрүү байһандань хүнүүд гайхалдадаг бэлэй. Лидия Баженовна аха хүнүүдһээ зүбшэл ходо һуража абадаг, тэдэнээ дүй дүршэлөөр һонирходог байгаа. Тиигэһээршье байтар, басаган дүй дүршэлөөр баян боложо, ажал хүдэлмэридөө абьяас дүүрэнээр ородог болоо. Хүнэй оролдолго гээшэ нилээд ехэ юумэ хэжэ шадаха. Тиин Лидия Баженовна ажалай амта танижа, түрүүшүүлэй тоодо орожо эхилээ һэн.

Мухар-Шэбэрэй аймагта тиимэшье үни хүдэлэгдэбэгүй. Басаганай хуби заяанда эгсэ эрьелтэ болобо. Яруунын аймагай Эгэтын Адагай хүбүүн Цыренжапов Бальжиниматай хуби заяагаа нэгэдүүлжэ, айл болобо. Тиигэжэ залуу айл Эгэтын Адагтаа түбхинэжэ эхилээ бэлэй. Тиихэ үедэ энэ нютагта хэлхеэ холбооной ямаршье отделени үгы һэн. 1958 оной туршада Лидия Баженовна Эгэтын Адагта почтальоноор нэгэ жэл хүдэлбэ. Тиимэһээ Эгэтын Адаг нютагайхид залуу почтальониие бултадаа шахуу мэдэдэг, танидаг болоо һэн.

Эгэтын Адагта хэлхеэ холбооной отделени нээхэ тухай асуудал хэдэ дахин табигдаба. Энэ хэрэгтэ Лидия Баженовна ехэ эдэбхитэйгээр оролсоо һэн.

Тиихэдэ телефон табиха асуудал тон шухала болоод байба. Лидия Баженовнагай оролдолгоор 1959 ондо «Эгэтын Адагай гудамжануудаар, дүтын отара, гүүртэнүүд тээшэ үндэр бахананууд «алхалалдаба». Тиигэжэ 25 номертой коммутатор эндэ табигдажа, хэлхеэ холбооной отделени нээгдээ һэн. Энэ отделениин начальнигаар нүхэр Мупкина томилогдобо.

Түрүүшээр хүшэршэг байба. Юуб гэхэдэ, энэ хэлхеэ холбооной отделенидэ хүдэлхэ мэргэжэлтэд, почтальон, телефонистнууд оройдоошье үгы һэн. Энэ хэрэгтэ нютагай залуушуулые һургаха хэрэг гараба. Юрын юумэнһээ эдэнэр эхилээ. Газетэ, журнал, бэшэгүүдые илгуулха, извещени бэшэжэ һургаха хэрэгтэй һэн. Телефонистнууд гансашье аппарат дээрэ хүдэлжэ шадаха бэшэ, хүнүүдтэ уран зулгыгаар хандажа, тэдэнэй эрилтэ түргэнөөр, һайнаар хангаха зэргэтэй ха юм. Тиимэһээ хэлхеэ холбооной отделениин залуу начальник ехэл оролдожо, бүхы бэлиг шадабариияа эндэ гаргаһан байна. Һүүлэй һүүлдэ хэлхеэ холбооной Эгэтын Адагай отделени бэрхэ мэргэжэлтэдтэй болоо һэн.

Лидия Мупкинагай хүтэлбэрилдэг коллектив тухай һураг суу аймаг дотор таранхай. Эндэхид һайн ажалаараа олондо суурхана. Тиигээдшье начальник Лидия Баженовнае Эгэтын Адагай хүн зон ехэтэ хүндэлдэг юм.

Хэлхеэ холбоондо Лидия Баженовна хүдэлжэ эхилһээр 16 жэл болобо.

16-дахи хабараа амжалтатай һайнаар угтаһан энэ мэргэжэлтэ тухай гансал магтаалай үгэнүүдые хэлэмээр. Эгэтын Адагай хэлхеэ холбооной отделенидэ гомдолтой хүнүүдые эндэ олохонь бэрхэтэй хаш. Эндэ табигдаһан бэшэгүүд, телеграммануудд, бүхы юумэн саг соогоо һайнаар суглуулагдажа, түргэнөөр ябуулагдана. Тиихэдэ городууд хоорондын телефондо һуудаг мэргэжэлтэд өөһэдынгөө гануудые эрхим һайнаар гэнэ.

— Манай ажал хүнэй дэндэ харагдаад орхиг. Эндэ нэгэ зааха залх хайша хэрэг хандаад һааш, бүхы юумэн тог һаагашаха. Тиимэһээ холбооной хүдэлмэри түргэнөөр, шударгы хүдэлжэ һураха зэргэ юм, — гэжэ Лидия Ба на хөөрэдэг.

Лидия Баженовна табан үхибүүнэй эх Ажал дээрээ, гэртээ с байгаашье һаа, нийтын да эдэбхитэйгээр хаб на. Хэблэл тараалгада габьяа мүн лэ ехэ бай

...Ажалай 16-дахи х амжалта түгэсөөр Лидия Баженовна Му Эгэтын Адагай хүн луун баяраа хүргэжэ, даа улам һайнаар хүдэл олоной түлөө оролд юрөөнэ.

Б. АЛЕКСАНДР
Яруунын аймаг.
«Победа» колхоз.

ХҮЙТЭРЭД ГЭХЭЕЭ ҺАНАБА

Байгша оной август һарын хоёрдохи арбан хоногто республика доторнай хура бороо. аадараар элбэг байба. Арбан хоногой туршада үдэртөө дунда зэргээр 23—28. Хойто болон Прибайкалиин аймагуудта 16—20 градус дулаан болоһон байгаа. Һүниндөө 1—5. Баунтын, Хориин, Прибайкалиин, Яруунын, Загарайн, Сэлэнгын, аймагуудай зарим нютагуудта 1—2 градус хүйтэн боложо, хюруу унажа хоноһон байха юм. Тиин арбан хоног соо дунда зэргээр 9—14 градус дулаан болоо гэхэ гү, али энэнь нормоһоо 3—5. үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 1—3 градусаар бага болоһон байна.

Хоёрдохи арбан хоногой эхин ба һүүл тээшээ аадар, бороо ороһон. Тиин Захааминай аймагта 46. Хойто Байгалай, Зэдын аймагуудта (Тори) 31—38 миллиметр шииг нойтон ороһон байха юм. Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Зэдын, Баунтын, Яруунын аймагуудта 20—27 миллиметр хура бороо оробошье, нормодоо хүрэбэгүй. Тиихэдэ республикын баруун-урда, Прибайкалиин, зүүн-хойто аймагуудта шииг нойтон багаар ороһон байна. Мүн Хориин аймагта дуһалшье бороо үнгэрһэн үе соо оробогүй. Захааминай, Сэлэнгын аймагуудай зарим нютагуудта мүндэрлэһэн байна.

Бороогой ороһон нютагуудта хүдөө ажахын ургамалнууд, сабшалан, бэлшээриин ногооной гараса һайн байба.

Хоёрдохи арбан хоногой һүүл багаар шэниисэ эдеэшэжэ эхилһэн байна. Зүгөөр нарата дулаан үдэрнүүд үсөөн байжа, тарянай шэхэдэ багаар нүлөөлэ рянай бусад ургама мүнөө һүн эдеэтэй бол Шэниисын үндэрынь 90, обёос, ешмээн 80- сантиметр болоно. Р лика дотор тарянай һайн. Зүгөөр зарим гуудта мүндэрлэжэ, х той болоһон тарян шэһэн байна.

Республикын ажа дай хартаабха һүүлэй сэсэглэжэ дүүрэбэ. Ха хын нэгэ эшэ доро 450- грамм хартаабха бии гэхэ гү, али гектарай 100 центнер ургаса х дахаар хүлеэгдэнэ.

Сабшалан, бэлшэ ногооной үндэрынь 40 сантиметр болоно. Му пустын гараса һайн.

Августын 24—2 үдэрнүүдтэ республика бага зэргэ үүлэтэй Августын 25—26-да нютагуудта хура бороо хо, хойто зүгһөө секу 7 — 12 метр хүсэт һалхилхаар хүлеэгдэнэ. ниндөө 7—12, үдэртөө 24 градус дулаан зэргэтэй

Л. ГОНЧАРОВ
агрометеоро

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААҺАА

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой генеральна секретариин элидхэл

ТАСС

Буу зэбсэг хуряалгын, бүгэдэ ниитын эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлгын асуудалнууд Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин хүдэлмэридэ гол шухала һуури эзэлһэн байгаа, — гээд ООН-ой генеральна секретариин элидхэл соо мэдээсэгдэнэ. Энэ элидхэл жэл соо тус организациин хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргана. ООН-ой Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ сессиин нээгдэхэеэ байһанда зорюулагдажа бэлэдхэгдэһэн энэ документ дотор буу зэбсэг хуряаха тушаа бүхэдэлхэйн конференциин шухала удха шанар тэмдэглэгдэнэ. Иимэ конференци зарлаха гэһэн үүсхэл Советскэ Союз гаргаа һэн.

Дүтын Зүүн зүгтэхи бандалда зорюулагдаһан элидхэлэй бүлэг соо иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин зүгһөө ехэ хүсэлэл оролдолгын гаргагдаашье һаань, ООН-той Израилиин харилсахаһаа арсаһан дээрэһээ энэ районхи хёмороое эбэй ёһоор гуримшуулха хэрэгтэ эли бодо дэбжэлтэ туйлагдаагүй.

САНТЬЯГО

Хархис этэгээдүүд номгорногүй

ТАСС

Чилиин правительство орон доторхи байдалые гуримшуулха талаар эдэбхитэй ажал ябуулга хэжэ байһаар. Ниитын хүдэлмэриин ба транспортын министр генерал Малиокетти, транспортын хүдэлмэриие гуримшуулха даабаритай правительствын түлөөлэгшэ генерал Бради гэгшэд хуули буса буһалгааe болюулхын тулада автотранспортна хэрэгсэлнүүдэй эзэдэй түлөөлэгшэдтэй хэлсээнүүдые хэнэ. Городуудай хоорондо ябадаг автобусуудай эзэдтэй гараһан хёмороон гуримшуулагдажа, һаяын хэдэн часай туршa соо машинанууд ябажа эхилхэнь. Нүгөө талаһаа. засагаархид хуули буса буһалгаанда хабаадалсаһан эзэдэйнь ашаанай машинануудые хүсөөр буляажа абана.

Хархис этэгээдүүд Чилидэхи оршон байдалые гуримшуулха хэмжээ ябуулгануудые таһалдуулха гэһэн һэдэлгээ болюулнагүй. Баруунай хүсэнүүдэй нүлөөн доро байдаг газетэнүүд ба радиостанцинуудд орон доторхи байдал тухай худал хуурмаг мэдээсэлнүүдые тараажа улад зоной дунда эмхи гуримгүй байдал тогтооxo гэжэ оролдоно.

Профсоюзуудай провинциальна соведүүдэй нэгэнэйнь секретариин тушаал эзэлжэ байһан христианска демократ Мануэль Родригес бүгэдэ ниитын буһалгаа хэхэ гэһэн уряалтайгаар үгэ хэлээ. Мүн чимэрхүү «уряал» ухаан бодолой ажал хэдэг хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэлэй, мүн розничио наймаалагшадай нэгэдэлэй толгойлогшонор хэһэн байна. Хархис этэгээдүүдэй ябуулганууд тушаа христианско-демократическа партиин хүтэлбэрилхы органуудта арсалдаан гаранхай. Хуули буса шэнэ буһалгаануудтай «һаналаа нэгэдэхэ» гэһэн шиидхэбэри ХДП-гэй хүтэлбэрилэгшэдэй олонхиин дуугаар абаад байхадань, ХДП-гэй хүтэлбэриин профсоюзна таһаг Мануэль Родригесой хэһэн уряалые буруушааһан байха юм. Энэ таһагайхид Родригесой уряалые эгээл баруунай үзэл баримталагшадта, фашистнуудта туһа хүргэһэн алхам мүн гэжэ сэгнэнэ. ХДП-һээ һунгагдаһан 15 парламентаринууд, тэрэ тоодо тэрэнэй түрүүлэгшэ байһан сенатор Фуэнтеальба партиин хүтэлбэриин олонхидой дуугаар абаһан шиидхэбэридэ эсэргүүгээр тэмсэнэ.

Республикын ажалшад Арадай нэгэдэлэй правительствые тойрон нягтаар жагсажа, хархис этэгээдүүдэй шэнэ аашануудта харюу үгэнэ. Чилиин ажалшадай нэгэдэмэл профцентрэй хүтэлбэрилэгшэд һэримжэтэй байхыень оронойнгоо хүдэлмэришэн ангиие уряалба.

Чилиин ажалшадай нэгэдэмэл профцентрэй үүсхэлээр бүхы предприятинуудта суглаанууд үнгэргэгдэнэ, хүдэлмэришэд ба алба хаагшад мүнөө үеын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ.

Мануэль Родригесой ажал ябуулгые буруушаагаад, Чилиин ажалшадай нэгэдэмэл профцентрэй хүтэлбэрилэгшэд хэжэ байһан ажалаа үргэлжэлүүлхыень бүхы оронойнгоо ажалшадта хандаа.

ДАМАСК

Уласхоорондын яармаг хаагдаба

ТАСС

Гарагай хоёрой үдэшэ уласхоорондын 20-дохи яармаг эндэ хаагдаба. Тэрэнэй хүдэлмэридэ дэлхэйн 50 оронуудай 3 мянга гаран фирмэнүүд хабаадалсаа. Энэ яармагые 2 миллион шахуу хүнүүд орожо хараһан байна.

Советскэ Союзай павильониие хүн зон тон ехээр һонирхон хараа. Энэ павильондо миллион үлүүтэй улад зон орожо хараһан байха юм.

ДАР-ЭС-САЛАМ

Колониализмда, расизмда эсэргүү тэмсэл

ТАСС

Африка түби дээрэ колониализмда, расизмда эсэргүү национально - сүлөөрэлгын тэмсэлые улам саашадань шангадхаха асуудалнууд Танзаниин ниислэл хотодо хүдэлмэрээ эхилһэн Африкын Нэгэдэлэй организациин сүлөөрэлгын комитедэй зүблэхэ зүйлдэ табигданхай. Комитедэй хүдэлмэридэ Африкын 17 гүрэнүүдэй делегадууд, тэрэшэлэн энэ түбиин . национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэд хабаадалсана. Тус организациин подкомитедүүд сүлөөрэлгын комитедэй ээлжээтэ сессиин документнүүдые бэлдэхэ юм. Энэ сесси байгша оной сентябрьда Могадишода болохо.

Израилиин булимтарагшад һаяхан Ливантай хүршэ районуудай нэгэндэ сэрэгэй һуралсал хэһэн байна.

Зураг дээрэ: сэрэгэй һуралсалай үедэ.

Камера Пресс—ТАСС-ай фото.

БАГДАД

Электрификаци хүгжөөхэ замаар

ТАСС

Оронойнгоо элдэб районуудта, тэрэ тоодо Ирагай Курдистанда электрификаци хүгжөөхэ хэрэгтэ Ирагай правительство горитой анхарал хандуулна. Киркук провинциин мэрнүүдтэй уулзахадаа, Ирагай муниципалитедүүдэй ба хүдөөгэй районуудай министр Ихсан Ширзадай мэдүүлһэнэй ёһоор, правительство хадаа энэ зорилгодо 300 миллион динар мүнгэ һомолһон байна.

ЛАГОС

Нигер гүрэниие толгойлогшын мэдүүлгэ

ТАСС

Валютын ба мүнгэн сангай талаар Африкын бэеэ дааһан оронуудай политикые тааралдуулан табилгын шухала болоод байһан тухайда Нигер гүрэниие толгойлогшо Якубу Говон мэдүүлбэ. Африкын түбэй банкнуудай ассоциациин эндэ боложо байһан зүблөөндэ хабаадагшадай урда үгэ хэлэхэдээ, Африкын юунһээшье дулдыдахагүй нэгэ адли валюта байгуулха арга боломжо тухай асуудал хаража үзэхые Якубу Говон уряалһан байна.

ХАНОЙ

Хоёр правительствын шиидхэбэри

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикын болон Канадын правительстванууд хоорондоо дипломатическа харилсаа тогтоожо, элшэн сайдуудаа эльгээлсэхэ гэһэн шиидхэбэри абаа. ДРВ-гэй МИД-эй энээн тухай эндэ соносхоһон байна.

ЛИМЭ

Шуһата гэмтэ хэрэг үйлэдэгдэбэ

ТАСС

Перугэй хархис этэгээдүүд шуһата хэрэг үйлэдэбэ. Чимботе городой «Пикса» гэдэг судоверфиин корабль бүтээгшэдэй профсоюзай генеральна секретарь Фредо Аскуэ Йепес гэгшын автомобиль соо зорюута хэгдэһэн бомбын тэһэрхэдэ, В. Аскуэ Йепес хүндөөр шархатаба. Тэрэ үхэһэн амиды хоёрой хоорондо Перугэй ниислэлэй нэгэ госпитальдо асарагдаа.

В. Аскуэ Йепес хадаа ажалшадай хуулита эрхые хаһаха гэһэн верфьнүүдэй эзэд болон хархис профсоюзуудые толгойлогшодой мэдүүлгэнүүдтэ эсэргүүгээр судна бүтээдэг хүдэлмэришэдэй тэмсэлые толгойлһон байгаа.

Хүнэй ами наһанда добтолһон энэ ушарые нарин нягтаар мүрдэжэ элирүүлхые, тиигээд гэмтэниие хатуугаар хэһээхые Перугэй ажалшад болон ороной түрүү үзэл бодолтой бүхы олониитэ шангаар эрилтэ табиһан байна.

САНТЬЯГО

Чилидэхи байдал

ТАСС

Һүүлэй үедэ Чилиин ниислэлэй байдал дахяад эрид хурсадаба. Грузовигуудай эзэдэй хуули буса буһалгаанһаа һүжэрһэн зүрилдөөе гуримшуулха талаар бии боложо байһан арга боломжые яажашье һаань таһалдуулха зорилгоор хархис хүсэнүүд Сантьягын үйлсэнүүдтэ шэнэ шуһа адхаралгата зүрилдөө үүдхэбэ.

Компартиин ЦК-гай байшанда добтолһонойнгоо һүүлдэ «Командо Роландо Матус» «Патриа болон Либертад» гэдэг эмхинүүдтэ ородог фашис хүйхэрнүүд Национальна Конгресс тээшэ дабшаба. Тэдэнэр үйлсөөр ябаһан хүнүүд руу буудажа, хүнгэн автомашина галдаад карабинернуудай корпусой автобусто добтолбо. Энээнэй эсэстэ хэдэн хүн шархатуулагдаа.

Энэ үйлэ хэрэгтэ карабинернуудай подразделениич эрид шууд хамааралсаһанай эсэстэ, Конгрессэй байшангай дэргэдэ эмхи гурим дахяад тогтоогдоо.

Хархис радиостанцинууд Сантьягын түбтэ боложо байһан тулалдаанууд тухай худал хуурмаг мэдээсэлнүүдые дамжуулжа, баруунай үзэлтэй партинуудай правительствада эсэргүү уряануудые дэлгэрүүлнэ.

Арадай нэгэдэлэй Национальна политическэ комитет хэблэлдэ тунхаглахын тулада мэдүүлгэ хэбэ. Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хоёр анги болгон һалгааха, сэрэгэй журам муудхааха зорилготой баруунай хүсэнүүдэй харата муухай ябуулганууд тэрээн соо элишэлэгдэнэ.

Ороной ажалшад арадай правительствые аршалан хамгаалха талаар улам эдэбхитэйгээр ябуулга хэнэ. Правительствые дэмжэлгын, фашизмда ба граждан дайнай аюулда эсэргүү эхэнэрнүүдэй патриотическа фронтын уряа доро үнгэрһэн олон мянган хүнэй хабаадалсаһан митинг энээнэй эли бодо гэршэ баримтань болоно.

СТАМБУЛ

И. ИНЕНЮ: Турциин зүгһөө алхам хэхэ шухала

ТАСС

Турциин үнинэй политическэ ажал ябуулагша, арадай-республиканска партиин урдын генеральна түрүүлэгшэ Исмет Иненю мүнөө уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал улам һуларжа байна гээшэ гэжэ сэдьхэлээ ханангяар мэдүүлээ. Һаядаа хоёр оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоһон совет-американ хэлсээнүүд бүхы дэлхэй дээрэ удаан сагай эб найрамдал хангаха хэрэгтэ туһалха байна. Энэ талаар Турци эб найрамдал болон хүгжэлтэ хангаха хэрэгтэ шэглүүлэгдэһэн политическэ хүсэлэл оролдолгодо хаба шадал соогоо хубитаяа оруулха ёһотой гэжэ тэрэ эндэ мэдүүлээ.

БЕЙРУТ

Эзэмдэгшэд зоргоороо аашална

ТАСС

Израилиин эзэмдэгшэд булимтаран абаһан араб газар дээрэ дура зоргоороо аашална.

Палестинын информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Израилиин засагаархид Рамалла город шадар оршодог тосхонуудта һүүлэй үедэ медицинын 15 пунктнуудые хүсөөр хааһан байха юм. Израилиин засагаархид Иордан мүрэнэй баруун бэеын эзэмдэгдэһэн газар дээрэхи медицинын эмхи зургаануудые эм домоор, шухала хэрэгсэлнүүдээр хангаха хэрэгтэ мүн лэ һаад тойбо ушаруулна.

ЛОНДОН

Муниципальна Соведэй шиидхэбэри

ТАСС

Глазго, Эндинбург, Абердин болон Данди хотонуудай муниципальна Соведүүд «гэр байра барилгада мүнгэ һомолхо тухай» Англиин консервативна правительствын арад зондо харша хуулиие эсэргүүсэн буруушааха гэһэн шиидхэбэри абаба. Энэ хуулиин бэелүүлэгдэхэдэ муниципальна гэр байрануудые хэрэглэһэнэй түлөө түлөөһэн горитойгоор дээшэлхэ, тэрэшэлэн орон дотор гэр байра багаар баригдадаг болохо байна.

ПРАВДА БУРЯТИ

Нэгэдэхи хууда
«Багшанарай августын лөөн» — түрүү бэшэг. га сабшалан дээрэ мүр үргэнөөр дэлгэрүүлээ суглуулбари. Бур АССР-эй Верховно Сов Президиумэй Указууд.

Хоёрдохи хууда
«Промышленна станда хүсэн» — Н. Медве статья. «Булад сабуунай шэдитэн» — А. Белоу репортаж. Партийна ая далай хронико. Түрэл доторнай.

Гурбадахи хууда
«Хүдөөгэй һүргуулиин сомол» — В. Залевск корреспонденци. «Соци ба соёл культура» — И. копаевай корреспонд Хилын саана.

Дүрбэдэхи хууда
Р. Добрецовагай «Туяа һэн зураглал. Нютаг гай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ

Улаан-Үдэ харуулга
17.50—Дамжуулгын грамма. 17.55—Телепан ма. 18.15—«Талын галну —тележурнал (буряада

«Орбита» харуулга
19.00—«Время» — мэ сэлэй программа. 19.30 **Үнгэтэ телевидени.** «Ун сиада—73». 21.00—« надцать мгновений вес —телевизионно уран һа най олон серитэй фи (8-дахи сери). 22.10—«Д вор тысяч»—документа фильм. 22.20—22.30— һарлалга. 22.30—**Үнгэтэ телевидени.** «Универсиада 73».

Редакторай орлогш
М. Н. НИМАЕВ.

Манай фотокорреспо дент С. Ц. Балдуе хайрата дүү — Зага тын совхозой (Хэжэн главна ветврач

Михаил Цыденович
БАЛДУЕВАЙ

сагһаа урид наһа бар һантай дашарамдуул редакциин хүдэлмэри шэд гэр бүлынхид ба рэлхидтэнь гүнзэгы налалаа мэдүүлнэ.